

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Strasbourg, 14. detsember 2022
(OR. en)**

**2021/0114(COD)
LEX 2204**

**PE-CONS 46/1/22
REV 1**

**RC 43
COMPET 606
COMER 93
MI 577
CODEC 1103**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, MIS KÄSITLEB SISETURGU
MOONUTAVAD VÄLISRIIGI SUBSIIDIUME**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2022/...,**

14. detsember 2022,

mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 114 ja 207,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C 105, 4.3.2022, lk 87.

² Euroopa Parlamendi 10. novembri 2022. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 28. novembri 2022. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Tugev, avatud ja konkurentsivõimeline siseturg võimaldab nii Euroopa kui ka välismaistel ettevõtjatel konkureerida tulemuste alusel. Liidul on olemas kaugemale arenenud ja tulemuslik riigiabi kontrollisüsteem, mille eesmärk on tagada kõigile siseturul majandustegevusega tegelevatele ettevõtjatele õiglased tingimused. Selline riigiabi kontrollisüsteem takistab liikmesriikidel anda riigiabi, mis moonutab põhjendamatult konkurentsi siseturul.
- (2) Samal ajal võivad nii eraõiguslikud ettevõtjad kui ka avalik-õiguslikud äriühingud, mida riik otse või kaudselt kontrollib või mis on riigi omandis, saada kolmandatelt riikidelt subside, mida seejärel kasutatakse näiteks majandustegevuse rahastamiseks siseturul mis tahes majandussektoris, näiteks osalemiseks riigihanke menetlustes või äriühingute, sealhulgas sellist strateegilist vara nagu kriitilise tähtsusega taristuid ja uuenduslikke tehnoloogiaid omavate äriühingute omandamiseks. Selliste välisriigi subside suhtes praegu liidu riigiabi reegleid ei kohaldata.
- (3) Käesolev määrus hõlmab kõiki majandussektoreid, sealhulgas liidule strateegilist huvi pakkuvaid sektoreid ja elutähtsaid taristuid, nagu need, mida on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/452¹ artikli 4 lõike 1 punktis a.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrus (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik (ELT L 79 I, 21.3.2019, lk 1).

- (4) Välisriigi subsidiumid võivad moonutada siseturgu ja kahjustada mitmesuguste majandustegevuste võrdseid tingimusi liidus. See võib juhtuda eelkõige siis, kui tegemist on koondumistega, millega kaasneb kontrolli üleminek liidu ettevõtjate üle, kui selliseid koondumisi rahastatakse täielikult või osaliselt välisriigi subsidiumidest või kui välisriigi subsidiumidest kasu saavate ettevõtjatega sõlmitakse liidus lepingud.
- (5) Ükski kehtiv liidu õigusakt ei käsitle välisriigi subsidiumide põhjustatud moonutusi. Kaubanduse kaitsevahendid võimaldavad komisjonil sekkuda, kui liitu imporditakse subsideeritud kaupu, kuid mitte juhul, kui välisriigi subsidiume antakse subsideeritud investeeringute vormis või kui need puudutavad teenuseid ja rahavoogusid. WTO subsidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu kohaselt on liidul võimalus algselt riikidevaheline vaidluste lahendamise menetlus WTO liikmete poolt antud teatavate välisriigi subsidiumide suhtes, kuid seda üksnes kaupade osas.
- (6) Seepärast on vaja täiendada olemasolevaid liidu õigusakte uue õigusaktiga, et tulemuslikult tegeleda välisriigi subsidiumide põhjustatud siseturu moonutustega ning seeläbi tagada võrdsed tingimused. Eelkõige täiendab uus õigusakt liidu riigiabi reegleid, mis käsitlevad liikmesriikide toetustest tulenevaid siseturu moonutusi.

- (7) On oluline sätestada normid ja menetlused selliste välisriigi subsidiumide uurimiseks, mis tegelikult moonutavad siseturgu või võivad seda teha, ning asjakohasel juhul need moonutused kõrvaldada. Välisriigi subsidiumid võivad moonutada siseturgu, kui välisriigi subsidiumist kasu saav ettevõtja tegeleb liidus majandustegevusega. Käesoleva määruse nõuetekohane kohaldamine ja jõustamine peaks suurendama siseturu vastupanuvõimet välisriigi subsidiumide põhjustatud moonutustele ning edendama liidu avatud strateegilist autonoomiat. Seepärast sätestatakse käesolevas määruses õigusnormid kõigi liidus majandustegevusega tegelevate ettevõtjate jaoks, sealhulgas avalik-õiguslike äriühingute jaoks, mida riik otse või kaudselt kontrollib. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, millist mõju avaldab käesolev määrus väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd), võttes arvesse nende majandustegevuse olulisust ja nende panust liidu peamiste poliitiliste eesmärkide saavutamisse.
- (8) Et tagada võrdsed tingimused kogu siseturul ja käesoleva määruse järjepidev kohaldamine, on komisjon ainus asutus, kel on pädevus käesolevat määrust kohaldada. Komisjonil peaks olema õigus uurida omal algatusel kõiki välisriigi subsidiume, kui need kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse ükskõik millises majandussektoris, kasutades selleks kõigist kättesaadavatest allikatest saadud teavet. Et tagada tulemuslik kontroll, peaks komisjonil olema õigus vaadata välisriigi subsidiumid talle ettevõtja esitatud eelteatise alusel läbi, kui tegemist on suurte koondumiste (ühinemised ja omandamised) ja teatavat künnist ületavate riigihanke menetlustega.

- (9) Käesoleva määruse kohaldamisel ja tõlgendamisel tuleks lähtuda asjaomastest liidu õigusaktidest, sealhulgas riigiabi, ühinemiste ja riigihangetega seotud liidu õigusaktidest.
- (10) Käesoleva määruse kohaldamine ei piira iga liikmesriigi õigust kaitsta oma olulisi julgeolekuhuve kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 346.
- (11) Välisriigi subsidiumi tuleks käesoleva määruse kontekstis käsitada rahalise toetusena, mille on otse või kaudselt andnud kolmas riik, mille tulemusel saadakse kasu ning mis piirdub ühe või mitme ettevõtja või tööstusharuga. Need tingimused on kumulatiivsed.
- (12) Rahalist toetust võidakse anda avalik-õiguslike või eraõiguslike üksuste kaudu. See, kas avalik-õiguslikult üksuselt on saadud rahalist toetust, tuleks kindlaks teha iga juhtumi puhul eraldi, võttes igakülgseks arvesse näiteks asjaomase üksuse omadusi ning valitsevat õigus- ja majanduskeskkonda kolmandas riigis, kus üksus tegutseb, sealhulgas valitsuse rolli kõnealuse riigi majanduses. Rahalist toetust võidakse anda ka eraõigusliku üksuse kaudu, kui selle eraõigusliku üksuse tegevuse saab omistada kolmandale riigile. Rahalise toetuse mõiste hõlmab mitmesuguseid toetusmeetmeid, mis ei piirdu rahaülekannetega, näiteks eri- või ainuõiguste andmine ettevõtjale ilma tavapärastele turutingimustele vastavat piisavat tasu saamata.

- (13) Ettevõtja, kes tegeleb majandustegevusega siseturul, peaks rahalisest toetusest kasu saama. Rahalist toetust tuleks käsitada ettevõtjale kasu andvana, kui seda ei oleks olnud võimalik saada tavapärastes turutingimustes. Kasu olemasolu tuleks kindlaks määrata selliste võrreldavate võrdlusaluste põhjal nagu erainvestorite investeerimistavad, turul kättesaadava rahastamise määrad, võrreldav maksustamislahendus või asjaomase kauba või teenuse eest piisav tasu. Kui otseselt võrreldavad võrdlusalused puuduvad, võib olemasolevaid võrdlusaluseid kohandada või kehtestada üldtunnustatud hindamismeetodite põhjal alternatiivsed võrdlusalused. Kasu saamine võib näiteks toimuda avaliku sektori asutuste ja avalik-õiguslike äriühingute vahelise suhte kontekstis, kui selline suhe ja eelkõige avaliku sektori asutuste poolne avalik-õiguslike äriühingute rahastamine ei vasta tavapärastele turutingimustele. Eeldatakse, et kaupade või teenuste pakkumine või ostmine konkurentsipõhise, läbipaistva ja mittediskrimineeriva pakkumismenetluse tulemusena vastab tavapärastele turutingimustele. Siseturul majandustegevusega tegelevale ettevõtjale antavat rahalist toetust ei tohiks käsitada kasu saamisena, kui võrdlusaluste hindamine näitab, et ettevõtja oleks saanud sellist kasu tavapärastes turutingimustes. Ettevõtjasiseselt vahetatud kaupade ja teenuste siirdehinnad võivad anda kasu, kui need siirdehinnad ei ole kooskõlas tavapäraste turutingimustega. Rahalisest toetusest saadud kasu võidakse edasi anda liidus majandustegevusega tegelevale ettevõtjale.

- (14) Kasu peaks saama üks või mitu ettevõtjat või tööstusharu. Välisriigi subsidiumi eripära võib kindlaks määrata juriidiliselt või faktiliselt.
- (15) Välisriigi subsidium tuleks lugeda antuks alates hetkest, mil subsidiumi saaja omandab õiguse välisriigi subsidiumi saada. Välisriigi subsidiumi tegelik väljamaksmine ei ole vajalik tingimus, et välisriigi subsidium kuuluks käesoleva määruse kohaldamisalasse.
- (16) Rahaline toetus, mida antakse üksnes ettevõtja mittemajandusliku tegevuse jaoks, ei kujuta endast välisriigi subsidiumi. Kui aga mittemajandusliku tegevuse jaoks antavat rahalist toetust kasutatakse ettevõtja majandustegevuse ristsubsideerimiseks, võib tegemist olla käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva välisriigi subsidiumiga. Kui ettevõtja kasutab rahalist toetust, näiteks eri- või ainuõiguste vormis, või avaliku sektori asutuste tingitud koormuse hüvitamiseks saadud rahalist toetust muu tegevuse ristsubsideerimiseks, võib see ristsubsideerimine viidata asjaolule, et eri- või ainuõigusi antakse ilma piisava tasuta või et koormuse eest saadav hüvitis on ülemäärane ja kujutab endast seega välisriigi subsidiumi.
- (17) Kui välisriigi subsidiumi olemasolu on kindlaks tehtud, peaks komisjon juhtumipõhiselt hindama, kas see moonutab siseturgu. Erinevalt liikmesriigi antavast riigiabist ei ole välisriigi subsidiumid üldiselt keelatud.

- (18) On võimalik, et paljude välisriigi subsidiumide puhul läbipaistvuse puudumise ja kaubandusolukorra keerukuse tõttu on konkreetsete välisriigi subsidiumide siseturule avaldatavat mõju raske üheselt tuvastada ja mõõta. Moonutuse kindlakstegemiseks on seega vaja kasutada mitteammendavat näitajate kogumit. Hinnates seda, mil määral võib välisriigi subsidium parandada ettevõtja konkurentsiseisundit ja seeläbi tegelikult või potentsiaalselt negatiivselt mõjutada konkurentsi siseturul, võiks komisjon võtta arvesse teatavaid näitajaid, sealhulgas välisriigi subsidiumi suurust ja olemust, välisriigi subsidiumiga seotud eesmärki ja tingimusi ning selle kasutamist siseturul.
- (19) Kui komisjon kasutab näitajaid, et teha kindlaks moonutuse olemasolu siseturul, võiks ta võtta arvesse eri elemente, näiteks välisriigi subsidiumi suurus absoluutarvudes või turu suuruse või investeringu väärtuse suhtes. Näiteks on tõenäoliselt moonutav koondumine, mille puhul välisriigi subsidium katab olulise osa sihtettevõtja ostuhinnast. Samuti võivad moonutusi põhjustada välisriigi subsidiumid, mis katavad olulise osa riigihanke menetluse tulemusel sõlmitava lepingu hinnangulisest maksumusest. Kui välisriigi subsidium antakse tegevuskulude katteks, võib see põhjustada moonutusi suurema tõenäosusega kui siis, kui seda antakse investeerimiskulude katteks. VKEdele antavaid välisriigi subsidiume võib pidada väiksema tõenäosusega moonutusi põhjustavaks kui suurettevõtjatele antavaid subsidiume. Lisaks tuleks arvesse võtta turu iseärasusi ja eelkõige turu konkurentsitingimusi, näiteks turule sisenemise tõkkeid.

Tõenäoliselt põhjustavad moonutusi välisriigi subsideerimised turgudel, mida iseloomustab liigne tootmisvõimsus või välisriigi subsideerimised, mis põhjustavad liigset tootmisvõimsust, säilitades kahjumlikke varasid või ergutades investeerimist tootmisvõimsuse suurendamiseks, mida muidu ei oleks tehtud. Välisriigi subsideerimised subsideerimisajale, kelle tegevus siseturul on näiteks liidus saadava käibe alusel mõõdetuna väike, põhjustab väiksema tõenäosusega moonutusi kui välisriigi subsideerimised subsideerimisajale, kelle tegevus siseturul on suuremamahulisem. Välisriigi subsideerimised, mis ei ületa kolme järjestikuse aasta jooksul 4 miljonit eurot, ei tohiks üldjuhul pidada siseturgu moonutavateks käesoleva määruse tähenduses. Välisriigi subsideerimised ühele ettevõtjale, mis ei ületa komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013¹ artikli 3 lõikes 2 määratletud vähese tähtsusega abi summat kolmanda riigi kohta kolme järjestikuse aasta jooksul, ei tohiks pidada siseturgu moonutavaks käesoleva määruse tähenduses.

¹ Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1).

- (20) Nagu teatavat liiki riigiabi, võivad oma olemuse tõttu siseturgu moonutada ka teatavad välisriigi subsidiumi liigid, näiteks piiramatud tagatised ehk tagatised, mille maht või kestus ei ole piiratud. Sama kehtib ka põhjendamatult soodsa pakkumuse puhul, mille soodsat laadi, näiteks selle hinda, ei saa õigustada muude teguritega. Lisaks võivad ekspordi rahastamisena antud subsidiumid olla oma moonutava mõju tõttu eriti murettekitavad, välja arvatud juhul, kui need on antud kooskõlas OECD riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppega. Kuna need välisriigi subsidiumide liigid põhjustavad kõige tõenäolisemalt siseturul moonutusi, ei ole komisjonil vaja teha näitajatel põhinevat üksikasjalikku hindamist. Ettevõtjal on igal juhul võimalus tõendada, et kõnealune välisriigi subsidium ei moonuta asjaomase juhtumi konkreetseid asjaolusid arvestades siseturgu.
- (21) Liikmesriikidel ning kõigil füüsilistel ja juriidilistel isikutel on võimalik esitada teavet välisriigi subsidiumi positiivse mõju kohta, mida komisjon peaks tasakaalu hindamisel igakülgsest arvesse võtma. Komisjon peaks kaaluma välisriigi subsidiumi positiivset mõju, lähtudes tõenditest, mis on esitatud sellise mõju kohta uurimise käigus. Positiivne mõju peaks olema seotud asjaomase subsideeritud majandustegevuse arenguga siseturul. Kui see on asjakohane, tuleks arvesse võtta ka muud positiivset mõju, et vältida olukorda, kus tasakaalu hindamine põhjustab põhjendamatut diskrimineerimist. Komisjon peaks uurima ka laiemat positiivset mõju seoses asjaomaste poliitikaeesmärkidega, eelkõige liidu poliitikaeesmärkidega.

Kõnealused poliitikaeesmärgid võivad hõlmata eelkõige kõrgetasemelist keskkonnakaitset ja rangeid sotsiaalseid standardeid ning teadus- ja arendustegevuse edendamist. Komisjon peaks võrdlema seda positiivset mõju välisriigi subsidiumi negatiivse mõjuga siseturu moonutamise seisukohast. Riigihanke menetluse kontekstis peaks komisjon võtma arvesse asjaomaste kaupade tarnimise ja teenuste osutamise alternatiivsete allikate kättesaadavust. Tasakaalu hindamine võib viia järelduseni, et tasakaalustavaid meetmeid ei ole vaja kehtestada, kui välisriigi subsidiumi positiivne mõju on suurem kui selle negatiivne mõju. Selliste välisriigi subsidiumide liikide puhul, mida peetakse suure tõenäosusega siseturгу moonutavateks, on vähem tõenäoline, et positiivne mõju on negatiivsega võrreldes ülekaalus. Kui negatiivne mõju on ülekaalus, võib tasakaalu hindamine aidata kindlaks määrata kohustuste või tasakaalustavate meetmete asjakohast laadi ja taset. Igal juhul, kuna tasakaalu hindamisel võetakse arvesse välisriigi subsidiumi positiivset mõju, ei tohiks sellise tasakaalu hindamise kohaldamine anda ettevõtja jaoks halvemat tulemust kui tasakaalu hindamata jätmine. Kui komisjon teeb tasakaalu hindamise, peaks ta esitama oma põhjendused otsuses, millega viiakse põhjalik uurimine lõpule.

- (22) Kui komisjon uurib välisriigi subsidiumi omal algatusel, peaks tal olema õigus kehtestada ettevõtjale tasakaalustavaid meetmeid, et kõrvaldada välisriigi subsidiumi põhjustatud moonutusi siseturul. Kõnealused tasakaalustavad meetmed peaksid hõlmama struktuurilisi ja mittestruktuurilisi parandusmeetmeid ning välisriigi subsidiumi tagasimaksmist ja peaksid sobima asjaomase moonutuse kõrvaldamiseks ning olema proportsionaalsed. Kui komisjon kaalub eri tasakaalustavaid meetmeid, mis kõik kõrvaldaksid moonutuse täielikult ja tulemuslikult, peaks komisjon valima meetme, mis on uurimise all olevale ettevõtjale kõige vähem koormav.

- (23) Uurimise all oleval ettevõtjal peaks olema võimalus teha ettepanek kohustuste võtmiseks, et kõrvaldada välisriigi subsidiumi põhjustatud moonutused. Kui komisjon leiab, et pakutud kohustused kõrvaldavad moonutuse täielikult ja tulemuslikult, võib ta need heaks kiita ja teha nende kohta siduva otsuse. Sellisel juhul ei tohiks komisjon kehtestada tasakaalustavaid meetmeid.
- (24) Uurimise all olev ettevõtja võib pakkuda subsidiumi tagasimaksmist koos asjakohase intressiga. Komisjon peaks aktsepteerima kohustusena pakutud tagasimaksmist, kui ta saab kindlaks teha, et tagasimaksmine kõrvaldab moonutuse täielikult, toimub läbipaistvalt ja kontrollitavalt ning on praktikas tulemuslik, võttes samal ajal arvesse käesoleva määruse eesmärkidest kõrvalehoidmise ohtu.
- (25) Kui uurimise all olev ettevõtja ei paku kohustusi, mis kõrvaldaksid tuvastatud moonutuse täielikult ja tulemuslikult, peaks komisjonil olema õigus keelata koondumine või lepingu sõlmimine enne selle toimumist. Kui koondumine on juba toimunud, eelkõige juhtudel, kui eelnev teatamine ei olnud vajalik, sest teatamiskünniseid ei saavutatud, võib turg olla siiski sellisel määral moonutatud, et seda ei saa heastada käitumuslike või struktuuriliste parandusmeetmetega või subsidiumi tagasimaksmisega. Sellistel juhtudel peaks komisjonil olema võimalik otsustada kõrvaldada moonutus seeläbi, et nõuab ettevõtjatelt koondumise lõpetamist.

- (26) Uurimise all olev ettevõtja võib pakkuda või komisjon võib nõuda, kui see on proportsionaalne ja vajalik, et uurimise all olevad ettevõtjad teataksid komisjonile oma osalemisest tulevastes liidus toimuvates koondumistes või riigihanke menetlustes asjakohase ajavahemiku jooksul. Sellise teabe esitamine või komisjoni vastus või vastuse puudumine ei saa tekitada ettevõtjas õiguspärast ootust, et komisjon ei alusta hiljem koondumises või riigihanke menetluses osalevale ettevõtjale antavate võimalike välisriigi subsiidiumide uurimist.
- (27) Komisjonil peaks olema õigus omal algatusel kontrollida kogu teavet välisriigi subsiidiumide kohta. Liikmesriikidel ning kõigil füüsilistel ja juriidilistel isikutel ning ühendustel peaks olema võimalik esitada komisjonile teavet väidetavate siseturgu moonutavate välisriigi subsiidiumide kohta. Komisjon võiks luua kontaktpunkti, et hõlbustada sellise teabe konfidentsiaalset esitamist. Kui liikmesriigid esitavad komisjonile asjakohast teavet väidetavate siseturgu moonutavate välisriigi subsiidiumide kohta, peaks komisjon tagama, et neile liikmesriikidele vastatakse. Selleks et uurida võimalikke välisriigi subsiidiume ja kas need moonutavad siseturgu ning et selliseid moonutusi kõrvaldada, kehtestatakse käesoleva määrusega menetlus, mis koosneb kahest etapist: esialgsest läbivaatamisest ja põhjalikust uurimisest. Ettevõtjat, kelle suhtes kohaldatakse kumbagi kahest kõnealusest etapist, tuleks käsitada uurimise all oleva ettevõtjana.

- (28) Komisjonile tuleks anda asjakohased uurimisvolitused kogu vajaliku teabe kogumiseks. Seega peaks tal olema õigus nõuda kogu menetluse ajal teavet igalt ettevõtjalt ja ettevõtjate ühenduselt. Lisaks peaks komisjonil olema õigus määrata trahve või sunniraha, kui nõutud teavet ei esitata õigeaegselt või kui esitatud teave on mittetäielik, ebaõige või eksitav. Komisjonil peaks samuti olema võimalik esitada küsimusi liikmesriikidele või kolmandatele riikidele. Lisaks peaks komisjonil olema õigus teha teabekogumiskülastusi ettevõtja või ettevõtjate ühenduse liidus asuvasse ruumidesse või kui asjaomasele kolmandale riigile sellest ametlikult teatatakse ja riik ei esita vastuväiteid, siis ettevõtja ruumidesse kolmandas riigis. Kontrolli tulemuslikkuse tagamiseks peaks komisjonil olema õigus paluda ettevõtjalt või ettevõtjate ühenduselt kontrolli tegemiseks nõusolekut. Samuti peaks komisjonil olema õigus teha otsuseid kättesaadava teabe põhjal, kui uurimise all olev ettevõtja või subsiidiumi andnud kolmas riik ei tee koostööd.
- (29) Lisaks peaks komisjonil olema õigus võtta ajutisi meetmeid, kui see on vajalik siseturul konkurentsi korvamatu kahjustamise vältimiseks.

- (30) Kui komisjonil on esialgse läbivaatamise tulemusena piisavalt tõendeid siseturgu moonutava välisriigi subsidiumi olemasolu kohta, peaks komisjonil olema õigus alatada põhjalik uurimine, et koguda asjakohast lisateavet välisriigi subsidiumi hindamiseks. Uurimise all oleval ettevõtjal peaks olema lubatud teostada oma kaitseõigust.
- (31) Põhjaliku uurimise lõpus peaks komisjon vastu võtma otsuse. Komisjon peaks võimaluse korral tegema jõupingutusi, et lõpetada põhjalik uurimine 18 kuu jooksul, võttes eelkõige arvesse juhtumi keerukust ning ettevõtjate ja asjaomaste kolmandate riikide koostöö ulatust.
- (32) Komisjonil peaksid olema asjakohased vahendid, et tagada kohustuste ja tasakaalustavate meetmete tulemuslikkus. Kui ettevõtja ei täida kohustuste võtmise otsust, tasakaalustavate meetmete otsust või otsust, millega kehtestatakse ajutised meetmed, peaks komisjonil olema õigus määrata piisavalt heidutavaid trahve või sunniraha. Komisjon peaks võtma trahvide või sunniraha määramisel arvesse korduvaid rikkumisi. Käesoleva määruse tulemuslikkuse suurendamiseks on komisjonil võimalik kohaldada kohustusi või tasakaalustavaid meetmeid samal ajal trahvide või sunnirahaga.

- (33) Et tagada käesoleva määruse nõuetekohane ja tulemuslik kohaldamine, peaks komisjonil olema õigus otsus tühistada ja võtta vastu uus otsus, kui otsus põhines mittetäielikul, ebaõigel või eksitaval teabel, kui ettevõtja tegevus on vastuolus tema võetud kohustustega või kehtestatud tasakaalustavate meetmetega või kui kohustused või tasakaalustavad meetmed ei olnud tulemuslikud.
- (34) Koondumisel võib olla siseturule oluline mõju ja seepärast peaks komisjonil olema õigus teatise saamise korral läbi vaadata teave välismaiste rahaliste toetuste kohta kavandatava koondumise kontekstis. Ettevõtjatel ei tohiks lubada koondumist ellu viia enne komisjonipoolse läbivaatamise lõppu. Komisjonipoolse läbivaatamise käigus tuleks järgida sama menetlust kui siis, kui välisriigi subsidium vaadatakse läbi komisjoni algatusel, mida võib kohandada, et võtta arvesse koondumiste eripära.
- (35) Tuleb leida tasakaal siseturu tulemusliku kaitse ja vajaduse vahel piirata käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate ettevõtjate halduskoormust. Seepärast tuleks eelneva teatamise kohustust kohaldada ainult nende koondumiste suhtes, mille puhul liidu käibe suurusel ja välismaiste rahaliste toetuste suurusel põhinevad kombineeritud künnised vastavad käesolevas määruuses kindlaks määratud suurustele.

- (36) Allpool kõnealust teatamiskünnist peaks komisjonil olema võimalik nõuda teatamist võimalikest subsideeritud koondumistest, mis ei ole veel ellu viidud, või võimalikest subsideeritud pakkumustest enne lepingu sõlmimist, kui ta leiab, et koondumine või pakkumus vääriks eelkontrolli, arvestades nende mõju liidus. Komisjonil peaks olema ka võimalus juba toimunud koondumised või sõlmitud lepingud omal algatusel läbi vaadata.
- (37) Koondumise läbivaatamisel peaks siseturu moonutuste olemasolu hindamine piirduma asjaomase koondumisega ning hindamisel tuleks arvesse võtta ainult kolme aasta jooksul enne koondumist antud välisriigi subsidiume.
- (38) Koondumiste eelkontrolli mehhanismi raames peaks ettevõtjatel olema võimalik taotleda komisjoniga heas usus toimuvaid teatamiseelseid konsultatsioone, mille eesmärk on saada suuniseid selle kohta, kas teatamiskünnised on täidetud.
- (39) Kui koondumisest teatatakse komisjonile vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004¹ artiklile 4 ja käesolevale määrusele, peaks komisjon püüdma piirata teadet esitavate osaliste halduskoormust käesoleva määruse alusel. Eelkõige peaks ettevõtjatel olema võimalus viidata käesoleva määruse kohase menetluse raames esitatud konkreetsele teabele, mida komisjonil on õigus kasutada ka määruse (EÜ) nr 139/2004 kohastes menetlustes.

¹ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

(40) Vajadus tegeleda siseturgu moonutavate välisriigi subsideerimidega on eriti oluline riigihangete puhul, arvestades nende majanduslikku tähtsust siseturul ja asjaolu, et neid rahastatakse maksumaksjate rahast. Kui komisjon saab teatise enne lepingu sõlmimist, peaks tal olema õigus uurida teavet välismaiste rahaliste toetuste kohta, mida on ettevõtjale riigihanke menetluse kontekstis antud. Käesolevas määruses sätestatud künnise ületamise korral peaks eelnev teatamine olema kohustuslik, et hõlmata majanduslikult olulised juhtumid, minimeerides samal ajal halduskoormust ja takistamata VKEde osalemist riigihangetes. Eelneva teatamise kohustust künnise ületamise korral tuleks kohaldada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/23/EL¹ artikli 26 lõikes 2, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL² artikli 19 lõikes 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL³ artikli 37 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühmade suhtes. Komisjonil on samuti õigus taotleda eelnevat teatamist välisriigi rahalisest toetusest riigihanke menetluse käigus, kuigi selle hinnanguline maksumus jääb allapoole teatamiskünnist. Komisjon peaks püüdma piirata sekkumist riigihanke menetlustesse, võttes eelneva teatamise taotlemise üle otsustamisel arvesse seda, kui lähedal on lepingu sõlmimise kuupäev.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

(41) Tasakaalu tagamiseks Euroopa kaitse- ja julgeolekuvarustuse turu arendamise, mis on oluline Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi säilitamiseks, ning liikmesriikide julgeoleku kaitsmise vahel on vaja kohaldada erikorda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/81/EÜ¹ hõlmatud kaitse- ja julgeolekuvaldkonna lepingute puhul. Selliste lepingute sõlmimiseks korraldatava riigihanke suhtes ei tuleks seetõttu kohaldada käesoleva määruse kohaseid teatamisnõudeid. Siiski peaks olema võimalik kontrollida selliste lepingute puhul välisriigi subsidiume *ex officio* läbivaatamise raames. Lisaks ei peaks käesolev määrus hõlmama riigihankeid, mis on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ ja mille suhtes on tehtud kõnealuse direktiivi kohane erand või mille puhul on täidetud ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaldamise tingimused, võttes arvesse näiteks seda, et kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga tuleks sellise erandi kasutamise võimalust tõlgendada nii, et selle mõju ei ulatuks kaugemale, kui on nende sätetega võimaldatud õiguspärase huvide kaitsmiseks tingimata vaja, ning komisjoni tõlgendavat teatist ELi toimimise lepingu artikli 296 kohaldamise kohta kaitsealaste riigihangete valdkonnas.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

- (42) Raamleping on tõhus hankemeetod, mida avaliku sektori hankijad ja võrgustikusektori hankijad laialdaselt kasutavad. Käesolev määrus ei tohiks mõjutada ostjatele pärast raamlepingu sõlmimist pakutavat paindlikkust. Seepärast peaks kohustus teatada riigihanke menetluse puhul välisriigi rahalisest toetusest, mis on sätestatud käesolevas määruses, piirduma raamlepingu sõlmimisele eelneva menetlusega ning seda ei tuleks kohaldada raamlepingul põhinevate lepingute suhtes.
- (43) Võttes arvesse direktiivi 2014/24/EL artikli 27 lõike 3 või artikli 28 lõike 6 või direktiivi 2014/25/EL artikli 45 lõike 3 kohaselt korraldatud hankemenetluste kiireloomulisust, peaks komisjon esialgse läbivaatamise ja põhjaliku uurimise käigus tegema kõik endast oleneva selliste menetluste prioriseerimiseks, et jõuda sisulisele järeldusele võimalikult kiiresti. Seda tuleks vastavalt kohaldada sarnaste menetluste suhtes, mida korraldatakse kooskõlas direktiiviga 2014/23/EL.
- (44) Riigihangete mitmeetapilise menetluse eripära tõttu peaks komisjon alustama esialgset läbivaatamist sellise asjakohase teabe põhjal, mis on esitatud osalemistaotluse teates. Teabe täielikkuse ja uurimise kiiruse tagamiseks tuleks koos lõpliku pakkumusega esitada ajakohastatud teade. Samuti peaks komisjonil olema õigus nõuda enne lõpliku pakkumuse esitamist lisateavet.
- (45) Käesolevas määruses ei käsitleta kolmandate riikide ettevõtjate juurdepääsu liidu hanketurule. Seda küsimust käsitletakse asjaomastes liidu õigusaktides ja rahvusvahelistes lepingutes.

- (46) Kui välisriigi rahalisest toetusest teatatakse riigihanke menetluse raames, peaks hindamine piirduma kõnealuse menetlusega.
- (47) Kui see on asjakohane, peaks komisjon otsima võimalusi elektrooniliste sidevahendite kasutamise tagamiseks, et hõlbustada käesolevast määrusest tulenevate riigihangetega seotud kohustuste täitmist.
- (48) Tuleks tagada, et kõigi riigihanke menetlustes osalevate ettevõtjate puhul järgitakse riigihankeid reguleerivaid põhimõtteid, eelkõige proportsionaalsuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, läbipaistvuse ja konkurentsi põhimõtet, olenemata käesoleva määruse alusel algatatud ja pooleliolevatest uurimistest. Käesolev määrus ei piira direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL kohaldamist seoses kohustustega keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas.
- (49) Avaliku sektori või võrgustikusektori hankijatel on võimalik otsustada sõlmida lepingu eraldi osadena kooskõlas eelkõige direktiivi 2014/24/EL artikliga 46 ja direktiivi 2014/25/EL artikliga 65 ning järgides kunstliku osadeks jagamise keeldu. Välisriigi rahalisest toetusest peaksid teatama pakkujad, kes taotlevad hankeosaid, mille maksumus ületab kohaldatavat künnist.
- (50) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada ettevõtjate võimalust tugineda muude üksuste suutlikkusele kooskõlas direktiividega 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL.

- (51) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada avaliku sektori hankija või võrgustikusektori hankija võimalust nõuda, et ettevõtjad täiendaksid, selgitaksid või esitaksid asjakohast teavet või dokumente, nagu on ette nähtud direktiivis 2014/23/EL, 2014/24/EL või 2014/25/EL või neid rakendavas riigisiseses õiguses, tingimusel et sellised taotlused esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega.
- (52) Avaliku sektori hankijate puhul esineb tugev suundumus kesksele hankimisele mastaabisäästu ja tõhususe suurendamiseks. Sellised kesksed hankijad on avaliku sektori või võrgustikusektori hankijad direktiivide 2009/81/EÜ, 2014/24/EL ja 2014/25/EL tähenduses. Seepärast on asjakohane, et komisjonil peaks olema võimalik uurida välisriigi subsideidume selliste avaliku sektori hankijate või võrgustikusektori hankijate sõlmitud lepingute kontekstis.
- (53) Välisriigi subsideidume, mis võimaldavad ettevõtjal esitada asjaomaste ehitustööde, asjade või teenustega seoses põhjendamatult soodsa pakkumuse, tuleks pidada sellisteks, mis põhjustavad riigihanke menetluses tegelikult või potentsiaalselt moonutusi. Neid moonutusi tuleks seega hinnata mitteammendava näitajate kogumi alusel. Näitajad peaksid võimaldama kindlaks teha, kuidas välisriigi subsideidum moonutab konkurentsi seeläbi, et parandab ettevõtja konkurentsiseisundit ja võimaldab tal esitada põhjendamatult soodsa pakkumuse. Ettevõtjatele tuleks anda võimalus põhjendada, et pakkumus ei ole põhjendamatult soodus, sealhulgas selliste elementide esitamise kaudu, millele on osutatud direktiivi 2014/24/EL artikli 69 lõikes 2 või direktiivi 2014/25/EL artikli 84 lõikes 2, mis reguleerivad põhjendamatult madala maksumusega pakkumusi.

Lepingu sõlmimise keeldu tuleks kohaldada üksnes juhul, kui välisriigi subsidiumi abil tehtud pakkumuse soodsat laadi ei saa põhjendada muude teguritega, pakkujaga kavatsetakse sõlmida leping ja kui pakkumuse esitanud ettevõtja ei pakkunud välja kohustusi, mida peetakse asjakohaseks ja piisavaks, et kõrvaldada moonutus täielikult ja tulemuslikult. Seega puudutab lepingu sõlmimise keeld konkreetset menetlust, mille käigus esitati põhjendamatult soodne pakkumus. Seetõttu ei tuleks komisjoni järel dust, et ettevõtja sai kasu siseturгу moonutavast välisriigi subsidiumist, mis võimaldas tal esitada põhjendamatult soodsa pakkumuse, pidada elemendiks, mis toob kaasa menetlusest kõrvaldamise vastavalt direktiivi 2014/23/EL artikli 38 lõikes 7, direktiivi 2014/24/EL artikli 57 lõikes 4 või direktiivi 2014/25/EL artiklis 80 sätestatud fakultatiivsetele kõrvaldamise alustele samas või muus nimetatud direktiivide kohaselt korraldatud riigihanke menetluses.

- (54) Põhjendamatult soodne pakkumus võib tuleneda ka välisriigi subsidiumidest, mida antakse alltöövõtjale või tarnijale konkurentsimoju tõttu, mida see avaldab pakkumusele, mis on esitatud avaliku sektori hankijale või võrgustikusektori hankijale. Halduskoormuse piiramiseks peaksid välismaistest rahalistest toetustest teatama aga ainult peamised alltöövõtjad või peamised tarnijad, st need, kelle tooted või teenused on seotud lepingu põhielementidega või ületavad teatava protsendimäära lepingu maksumusest. Lepingu elemente võib pidada põhielementideks, võttes eelkõige aluseks elemendi konkreetse tähtsuse pakkumuse kvaliteedi seisukohast, sealhulgas konkreetne oskusteave, tehnoloogia, spetsialiseerunud töötajad, patendid või sarnased eelised, mis on kättesaadavad alltöövõtjale või tarnijale, eriti juhul, kui kõnealustele elementidele tuginetakse riigihanke menetluses vähemalt ühe valikukriteeriumi täitmisel.

Selleks et tagada läbivaatamiseks stabiilne faktiline alus, tuleks esialgsel läbivaatamisel arvesse võtta peamisi alltöövõtjaid ja tarnijaid, kes on juba teada täieliku teatise või deklaratsiooni või mitmeetapilise menetluse puhul ajakohastatud teatise või deklaratsiooni esitamise etapis. Käesolev määrus ei tohiks mõjutada ettevõtjate võimalust kasutada oma lepingute täitmisel uusi alltöövõtjaid. Seetõttu ei tohiks alltöövõtjate ja tarnijate vahetamine pärast täieliku teatise või deklaratsiooni või ajakohastatud teatise või deklaratsiooni esitamist või lepingu täitmise ajal tekitada täiendavat teatamiskohustust, kuid komisjonil peaks olema võimalik algselt *ex officio* läbivaatamise, kui ta on saanud teavet, sealhulgas mis tahes liikmesriigilt, füüsiliselt või juriidiliselt isikult või ühenduselt, et kõnealused alltöövõtjad ja tarnijad võisid saada välisriigi subside.

- (55) Kooskõlas riigihankeid käsitlevate direktiividega tuleks avaliku sektori hankija või võrgustikusektori hankija seisukohast majanduslikult soodsaim pakkumus teha kindlaks hinna või kulu alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet, mis põhineb näiteks olulusringi kuludel, ning selline pakkumus võib hõlmata parima hinna ja kvaliteedi suhet, mida tuleks hinnata asjaomase lepingu esemega seotud kriteeriumite alusel, sealhulgas kvalitatiivsete, keskkonna- või sotsiaalsete aspektide põhjal.
- (56) Seoses käesoleva määruse kohaldamisega seotud õiguskaitsevahenditega, mis käsitlevad eelkõige riigihanke menetlusi, on liikmesriigi kohtul ELi toimimise lepingu artikli 267 tähenduses, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, õigus taotleda Euroopa Kohtult eelotsust liidu õiguse, sealhulgas käesoleva määruse tõlgendamise küsimuses; kui see on ELi toimimise lepingu artikli 267 kohaselt ette nähtud, siis peab liikmesriigi kohus sellist eelotsust taotlema.

Võttes aga arvesse Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikat, ei ole liikmesriigi kohtul õigust taotleda eelotsust küsimuses, mis käsitleb komisjoni otsuse kehtivust, asjaomase ettevõtja taotlusel, kellel oli võimalus esitada selle otsuse vastu tühistamishagi, eelkõige juhul, kui see otsus puudutas teda otse ja isiklikult, kuid ei teinud seda ELi toimimise lepingu artiklis 263 ette nähtud tähtaja jooksul.

- (57) Võttes arvesse koondumiste ja riigihangete eelneva läbivaatamise mehhanismi olemust ning vajadust tagada selliste spetsiifiliste tehingute puhul õiguskindlus, ei peaks komisjon saama koondumist või riigihanke pakkumust, millest on teatatud ja mida on hinnatud vastavate menetluste kohaselt, uuesti omal algatusel läbi vaadata. Siiski on võimalik, et rahaline toetus, millest komisjonile teatati teatamismenetluse kaudu, on oluline ka väljaspool kõnealust koondumist või hankemenetlust.
- (58) Liikmesriigid peaksid käesoleva määruse kohaldamisel tegema komisjoniga tulemuslikku koostööd. Sellise koostöö hõlbustamiseks peaks komisjonil olema võimalik luua koostöömehhanism.
- (59) Et koguda teavet välisriigi subsideerimise kohta, peaks komisjonil olema võimalus algatada uurimisi konkreetsete majandussektorite, teatavat liiki majandustegevuse või konkreetsete välisriigi subsideerimisvahendite kasutamise kohta. Komisjonil peaks olema võimalik kasutada selliste turuolukorra uurimiste käigus saadud teavet teatavate tehingute läbivaatamiseks käesoleva määruse kohaste menetluste raames.

- (60) Kui komisjon kahtlustab korduvate siseturgu moonutavate välisriigi subsideerimise olemasolu või kui mitme käesoleva määruse alusel tehtud järelevalvetoiminguga tuvastatakse siseturgu moonutavad välisriigi subsideerimid, mida on andnud üks ja seesama kolmas riik, peaks komisjonil olema võimalik alustada kõnealuse kolmanda riigiga dialoogi, et uurida võimalusi siseturgu moonutavate subsideerimise lõpetamiseks või nende muutmiseks, et kõrvaldada nende siseturgu moonutav mõju. Kui liidu ja kolmanda riigi vahelises kahepoolses lepingus nähakse ette konsultatsioonimehhanism, mis hõlmab käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid siseturgu moonutavaid välisriigi subsideerimise, võiks sellist konsultatsioonimehhanismi kasutada kolmanda riigiga peetava dialoogi hõlbustamiseks. Dialoog kolmanda riigiga ei tohiks takistada komisjonil algatada või jätkata läbivaatamisi käesoleva määruse alusel. Komisjon peaks hoidma Euroopa Parlamenti ja nõukogu selle teema arenguga kursis.
- (61) Õiguskindluse huvides on asjakohane piirata ajavahemikku, mille jooksul on komisjonil võimalik välisriigi subsideerimise uurida, kümne aastaga alates välisriigi subsideerimise andmise kuupäevast.
- (62) Samadel põhjustel on asjakohane ette näha trahvide või sunniraha määramise ja täitmisele pööramise aegumistähtajad.
- (63) Läbipaistvuse ja õiguskindluse huvides on asjakohane, et komisjon avaldaks või, kui see on asjakohane, teeks avalikuks kõik käesoleva määruse alusel vastu võetud otsused kas täies ulatuses või kokkuvõtlikult.

- (64) Komisjon peaks vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 339 järgima oma otsuste avaldamisel ametisaladuse hoidmise reegleid, sealhulgas kogu konfidentsiaalse teabe ja kõigi ärisaladuste kaitset. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks isikuandmeid töödelda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679,² olenevalt sellest, kumb on kõnealuse töötlemise suhtes kohaldatav.
- (65) On asjakohane, et kui ettevõtja poolt konfidentsiaalsena või ärisaladusena tähistatud teabe suhtes ei näi kehtivat ametisaladuse hoidmise kohustus, on olemas menetlus, mille kohaselt komisjonil on õigus otsustada, millises ulatuses saab sellist teavet avaldada. Kui tehakse otsus mitte aktsepteerida teabe konfidentsiaalsuse nõuet, tuleb otsuses märkida ajavahemik, mille möödumisel teave avaldatakse, nii et konfidentsiaalse teabe omanik saaks kasutada talle kättesaadavat kohtulikku kaitset, sealhulgas ajutisi kaitsemeetmeid.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

- (66) Ettevõtjatel, kelle suhtes on algatatud käesoleva määruse kohane uurimine, peaks olema võimalus esitada oma märkused nende põhjuste kohta, mille alusel komisjon kavatses otsuse vastu võtta, ning neil peaks seepärast olema juurdepääs toimikule. Uurimise all olevate ettevõtjate kaitseõiguse tagamisel on tähtis kaitsta ärisaladusi.
- (67) Teabe esitaja nõusolekul peaks komisjonil olema võimalik kasutada käesoleva määruse alusel saadud teavet ka muude liidu õigusaktide kohaldamisel.
- (68) Liikmesriigid ja komisjon peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada salastatud teabe kaitse, eelkõige kooskõlas nõukogus kokku tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise kokkuleppega, mis käsitleb Euroopa Liidu huvides vahetatava salastatud teabe kaitset¹ ning komisjoni otsustega (EL, Euratom) 2015/443² ja (EL, Euratom) 2015/444³.

¹ Nõukogus kokku tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide vaheline kokkulepe, mis käsitleb Euroopa Liidu huvides vahetatava salastatud teabe kaitset (ELT C 202, 8.7.2011, lk 13).

² Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41).

³ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

- (69) Käesoleva määruse rakendamine liidu poolt peaks toimuma kooskõlas liidu õiguse ja WTO lepinguga ning kooskõlas kohustustega, mis on võetud muude kaubandus- ja investeerimislepingute alusel, mille osalised liit või liikmesriigid on. Käesolev määrus peaks täiendama liidu jõupingutusi siseturgu moonutavate subsiidiumide käsitlemise mitmepoolsete reeglite parandamiseks.
- (70) ELi toimimise lepingu artiklites 34, 49, 56 ja 63 sätestatud vabaduste piiramist võib põhjendada vajadusega vältida ebaausat konkurentsi, tingimusel et sellised piirangud, nagu ka muud põhivabaduste piirangud, on kooskõlas selliste liidu õiguse üldpõhimõtetega nagu proportsionaalsus ja õiguskindlus ning põhiõigustega.
- (71) On võimalik, et käesoleva määruse rakendamine kattub valdkondlike normidega, eriti mere- ja lennutranspordi valdkonnas. Seepärast on vaja selgitada seost käesoleva määruse ja välisriigi subsiidiume käsitlevate valdkondlike õigusaktide ehk nõukogu määruse (EMÜ) nr 4057/86,¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1035² ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/712³ vahel.

¹ Nõukogu 22. detsembri 1986. aasta määrus (EMÜ) nr 4057/86 ebaõiglase hinnakujunduse kohta meretranspordis (EÜT L 378, 31.12.1986, lk 14).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1035, mis käsitleb kaitset kahjustava hinnakujunduse eest laevaehituses (ELT L 176, 30.6.2016, lk 1).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/712, mis käsitleb konkurentsi kaitsmist lennutranspordisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 868/2004 (ELT L 123, 10.5.2019, lk 4).

- (72) Komisjoni poolt käesoleva määruse alusel vastu võetud õigusaktide läbivaatamine on ELi toimimise lepingu artikli 263 kohaselt Euroopa Kohtu pädevuses. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 261 tuleks Euroopa Kohtule anda täielik pädevus komisjoni otsuste suhtes, millega määratakse trahve või sunniraha.
- (73) Selleks et edendada käesoleva määruse prognoositavust, peaks komisjon avaldama ja korrapäraselt ajakohastama suuniseid, mis käsitlevad kriteeriume, mille alusel tehakse kindlaks välisriigi subsidiumi põhjustatud moonutus siseturul, tasakaalu hindamise kohaldamist, komisjoni õiguse kohaldamist taotleda eelnevat teavitamist igast koondumisest või välisriigi rahalisest toetusest, mida ettevõtja on saanud riigihanke menetluse raames, ning moonutuse hindamist riigihanke menetluses. Selliste suuniste avaldamisel peaks komisjon asjakohaselt konsulteerima sidusrühmade ja liikmesriikidega. Selleks et hõlbustada käesoleva määruse rakendamist selle kohaldamise varases etapis, peaks komisjon püüdma enne suuniste avaldamist teha avalikuks selgitused kõnealuste sätete kohaldamise kohta.

- (74) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisolulitused kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 291. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹ ning need peaksid olema seotud järgmisega: otsused põhjalike uurimiste lõpetamise kohta, ajutiste meetmete kehtestamine, otsused koondumiste kohta, mis on toimunud vastuolus teatamiskohustusega või vastuolus kohustuste võtmise otsusega või otsusega, millega keelatakse koondumine või lepingu sõlmimine riigihanke menetluses, teatavate otsuste tühistamine ning rakendamisolulitused, mis on seotud esialgset läbivaatamist ja põhjalikku uurimist käsitleva vormi, sisu, menetluslike üksikasjade ja nendega seonduvate elementidega.
- (75) Komisjonil peaks olema võimalus kehtestada lihtsustatud menetlus, mille raames käsitleda teatavaid koondumisi või riigihanke menetlusi, mille puhul on välisriigi subsideidumide põhjustatud konkurentsi moonutamine siseturul vähem tõenäoline.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisolulituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(76) Ka pikas perspektiivis siseturul võrdsete tingimuste tagamiseks, et oleks võimalik tagada nii teatiste alusel kui ka *ex officio* uuritavate juhtumite piisav hõlmatus, piirates samal ajal põhjendamatu halduskoormust, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta koondumiste ja riigihanke menetlustega seotud teatamiskünniseid ning kahandada riigihanke menetluse raames teatatud koondumise või rahalise toetuse esialgse läbivaatamise ja põhjaliku uurimise tähtaegu. Ilma et see piiraks võimalust esitada koondumiste ja riigihangete teatamiskünniste muutmiseks seadusandlik ettepanek, sealhulgas käesoleva määrusega ette nähtud läbivaatamise raames, võib kõnealuseid künniseid delegeeritud õigusaktiga muuta üks kord käesoleva määruse kohase delegerimisperioodi jooksul. Seoses riigihanke menetluse raames antava rahalise toetusega tuleks sellise õigusakti vastuvõtmise õigust teostada viisil, mis võtab arvesse VKEde huve. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes¹ sätestatud põhimõtetega. Et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (77) Kui koondumisest tuleb käesoleva määruse kohaselt teatada, peaks käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluma rahaline toetus, mis on antud ükskõik millisele koondumise osalisele kolme aasta jooksul enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva. Riigihanke menetluse kontekstis tuleks käesolevat määrust kohaldada ka rahalise toetuse suhtes, mis on ettevõtjale antud kolme aasta jooksul enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesoleva määruse eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, luues ühtlustatud raamistiku välisriigi subsidiumidest otse või kaudselt põhjustatud moonutuste käsitlemiseks, et tagada võrdsed tingimused. Käesolevas määruses sätestatakse normid ja menetlused siseturgu moonutavate välisriigi subsidiumide uurimiseks ning nendega kaasnevate moonutuste kõrvaldamiseks. Sellised moonutused võivad ilmnedä igasuguse majandustegevuse puhul ning eelkõige koondumiste ja riigihanke menetluste puhul.
2. Käesolevas määruses käsitletakse välisriigi subsidiume, mida antakse siseturul majandustegevusega tegelevale ettevõtjale, sealhulgas avalik-õiguslikule äriühingule, keda riik otse või kaudselt kontrollib. Siseturul majandustegevusega tegeleva ettevõtjana käsitatakse muu hulgas ettevõtjat, kes omandab kontrolli liidus asutatud ettevõtja üle või ühineb liidus asutatud ettevõtjaga või osaleb liidus riigihanke menetluses.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „ettevõtja“ – riigihanke menetluse kontekstis direktiivi 2009/81/EÜ artikli 1 punktis 14, direktiivi 2014/23/EL artikli 5 punktis 2, direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 10 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 2 punktis 6 määratletud ettevõtja;
- 2) „leping“ – riigihanke menetluse kontekstis ja kui ei ole sätestatud teisiti direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 5 määratletud riigihankeleping, direktiivi 2009/81/EÜ artikli 1 punktis 2 määratletud lepingud ja direktiivi 2014/25/EL artikli 2 punktis 1 määratletud asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingud ning direktiivi 2014/23/EL artikli 5 punktis 1 määratletud kontsessioon;
- 3) „riigihanke menetlus“ –
 - a) direktiiviga 2014/24/EL hõlmatud mis tahes liiki hankemenetlus riigihankelepingu sõlmimiseks või direktiiviga 2014/25/EL hõlmatud mis tahes liiki hankemenetlus asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingu sõlmimiseks;

- b) direktiiviga 2014/23/EL hõlmatud ehitustööde või teenuste kontsessiooni andmise menetlus;
 - c) direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate lepingute sõlmimise menetlus, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid on teinud erandi ELi toimimise lepingu artikli 346 alusel;
 - d) direktiivi 2014/23/EL artikli 10 lõike 4 punktis a, direktiivi 2014/24/EL artikli 9 lõike 1 punktis a või direktiivi 2014/25/EL artikli 20 lõike 1 punktis a osutatud lepingute sõlmimise menetlus;
- 4) „avaliku sektori hankija“ – riigihanke menetluse kontekstis direktiivi 2009/81/EÜ artikli 1 punktis 17, direktiivi 2014/23/EL artiklis 6, direktiivi 2014/24/EL artikli 2 punktis 1 ja direktiivi 2014/25/EL artiklis 3 määratletud avaliku sektori hankija;
- 5) „võrgustikusektori hankija“ – riigihanke menetluse kontekstis direktiivi 2009/81/EÜ artikli 1 punktis 17, direktiivi 2014/23/EL artiklis 7 ja direktiivi 2014/25/EL artiklis 4 määratletud võrgustikusektori hankija;
- 6) „mitmeetapiline menetlus“ – direktiivi 2014/24/EL artiklite 28–32 ja direktiivi 2014/25/EL artiklite 46–52 kohane riigihanke menetlus, st kas piiratud hankemenetlus, konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus, võistlev dialoog või innovatsioonipartnerlus või sarnane direktiivi 2014/23/EL kohane menetlus.

Artikkel 3

Välisriigi subsidiumi olemasolu

1. Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse välisriigi subsidium olemasolevaks, kui kolmas riik annab otse või kaudselt rahalist toetust, mis toob kasu siseturul majandustegevusega tegelevale ettevõtjale ja mis õiguslikult või faktiliselt piirdub ühe või mitme ettevõtja või tööstusharuga.
2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab rahaline toetus muu hulgas järgmist:
 - a) rahaliste vahendite või kohustuste ülekandmine, näiteks kapitalisüstid, toetused, laenud, laenutagatised, maksustiimulid, tegevuskahjumi tasaarvestamine, avaliku sektori asutuste kehtestatud finantskohustuste hüvitamine, võla kustutamine, võla vahetamine omakapitali vastu või ajatamine;
 - b) muul juhul maksmisele kuuluvast tulust loobumine, näiteks maksuvabastused või eri- või ainuõiguste andmine ilma piisava tasuta, või
 - c) kaupade tarnimine või teenuste osutamine või kaupade või teenuste ostmine.

Kolmanda riigi antav rahaline toetus hõlmab rahalist toetust, mille annavad:

- a) keskvalitsus ja kõigi teiste tasandite avaliku sektori asutused;

- b) välisriigi avalik-õiguslik üksus, kelle tegevuse saab omistada kolmandale riigile, võttes arvesse selliseid elemente nagu üksuse omadused ja üksuse tegutsemisriigis valitsev õigus- ja majanduskeskkond, sealhulgas valitsuse roll majanduses, või
- c) eraõiguslik üksus, kelle tegevuse saab omistada kolmandale riigile, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid.

Artikkel 4

Siseturu moonutused

1. Siseturu moonutus loetakse olemasolevaks, kui välisriigi subsidium võib parandada ettevõtja konkurentsiseisundit siseturul ja kõnealune välisriigi subsidium mõjutab seeläbi tegelikult või potentsiaalselt negatiivselt konkurentsi siseturul. Siseturu moonutus määratakse kindlaks näitajate põhjal, mis võivad hõlmata eelkõige järgmist:
 - a) välisriigi subsidiumi suurus;
 - b) välisriigi subsidiumi laad;
 - c) ettevõtja olukord, sealhulgas tema suurus, ja asjaomaste turgude või sektorite olukord;

- d) ettevõtja majandustegevuse tase ja areng siseturul;
 - e) välisriigi subsidiumi eesmärk ja tingimused ning selle kasutamine siseturul.
2. Kui ettevõtjale antava välisriigi subsidiumi kogusumma ei ületa kolme järjestikuse aasta jooksul 4 miljonit eurot, ei käsitata kõnealust välisriigi subsidiumit tõenäoliselt siseturgu moonutavana.
 3. Kui ettevõtjale antava välisriigi subsidiumi kogusumma ei ületa määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 3 lõike 2 esimeses lõigus määratletud vähese tähtsusega abi summat kolmanda riigi kohta kolme järjestikuse aasta jooksul, ei käsitata kõnealust välisriigi subsidiumit siseturgu moonutavana.
 4. Välisriigi subsidiumi võib käsitada siseturgu mitte moonutavana, kui selle eesmärk on korvata loodusõnnetuste või erakorraliste sündmuste tekitatud kahju.

Artikkel 5

Välisriigi subsidiumi liigid, mis kõige tõenäolisemalt moonutavad siseturgu

1. Järgmist liiki välisriigi subsidiumid moonutavad kõige tõenäolisemalt siseturgu:
 - a) välisriigi subsidium raskustes olevale ettevõtjale, s.t ettevõtjale, kes toetuse puudumisel lõpetab tõenäoliselt lühema või keskmise ajavahemiku jooksul tegevuse, välja arvatud juhul, kui on koostatud saneerimiskava, mis tagab ettevõtja pikaajalise elujõulisuse ja see kava sisaldab ettevõtja märkimisväärset omaosalust;
 - b) välisriigi subsidium, millega antakse ettevõtja võlgade või kohustuste katteks piiramatu tagatis sellise tagatise suurus või kestust piiramata;
 - c) ekspordi rahastamise meede, mis ei ole kooskõlas OECD riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppega;
 - d) välisriigi subsidium, mis hõlbustab otseselt koondumist;
 - e) välisriigi subsidium, mis võimaldab ettevõtjal esitada põhjendamatult soodsa pakkumuse, mille alusel võidakse sõlmida selle ettevõtjaga asjakohane leping.

2. Uurimise all olevale ettevõtjale antakse võimalus esitada asjakohast teavet selle kohta, kas lõikes 1 sätestatud mõne liigi alla kuuluv välisriigi subsideeritud ei moonuta konkreetsetel asjaoludel siseturgu.

Artikkel 6

Tasakaalu hindamine

1. Komisjon võib saadud teabe põhjal hinnata artiklite 4 ja 5 kohast välisriigi subsideeritud negatiivset mõju siseturu moonutamise näol ja võrrelda seda positiivse mõjuga asjaomase subsideeritud majandustegevuse arengule siseturul, võttes seejuures arvesse välisriigi subsideeritud muud positiivset mõju, näiteks laiemat positiivset mõju seoses asjakohaste ja eelkõige liidu poliitikaeesmärkidega.
2. Komisjon võtab tasakaalustavate meetmete kehtestamise või kohustuste heakskiitmise üle otsustamisel arvesse lõike 1 kohast hindamist ning kõnealuste tasakaalustavate meetmete või kohustuste laadi ja ulatust.

Artikkel 7

Kohustused ja tasakaalustavad meetmed

1. Komisjon võib kehtestada tasakaalustavad meetmed, et kõrvaldada välisriigi subsideeritud poolt tegelikult või potentsiaalselt põhjustatud siseturu moonutused, välja arvatud juhul, kui komisjon on kiitnud vastavalt lõikele 2 heaks uurimise all oleva ettevõtja pakutud kohustused.

2. Komisjon võib uurimise all oleva ettevõtja pakutud kohustused heaks kiita, kui need kohustused kõrvaldavad täielikult ja tulemuslikult siseturu moonutused. Selliste kohustuste heakskiitmisega muudab komisjon need uurimise all olevale ettevõtjale siduvaks kohustuste võtmise otsusega kooskõlas artikli 11 lõikega 3. Kui see on asjakohane, jälgitakse, kas ettevõtja täidab kokkulepitud kohustusi.
3. Kohustused või tasakaalustavad meetmed peavad olema proportsionaalsed ning täielikult ja tulemuslikult kõrvaldama välisriigi subsideerimise poolt tegelikult või potentsiaalselt põhjustatud moonutused siseturul.
4. Kohustused või tasakaalustavad meetmed võivad muu hulgas hõlmata järgmist:
 - a) õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääsu pakkumine taristule, sealhulgas uurimisrajatistele, tootmisvõimele või olulistele rajatistele, mis on omandatud või mida on toetatud siseturgu moonutavate välisriigi subsideerimidega, välja arvatud juhul, kui selline juurdepääs on juba ette nähtud liidu õigusaktidega;
 - b) tootmisvõimsuse või turuosa vähendamine, sealhulgas äritegevuse ajutise piiramisega;
 - c) teatavatest investeeringutest hoidumine;

- d) välisriigi subsidiumi abil omandatud või arendatud varade litsentsimine õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel;
 - e) teadus- ja arendustegevuse tulemuste avaldamine;
 - f) teatavate varade vöörandamine;
 - g) ettevõtjatelt asjaomase koondumise lõpetamise nõudmine;
 - h) välisriigi subsidiumi tagasimaksmine, sealhulgas asjakohane intressimäär, mis arvutatakse vastavalt komisjoni määruses (EÜ) nr 794/2004¹ sätestatud meetodile;
 - i) asjaomastelt ettevõtjatelt juhtimisstruktuuri kohandamise nõudmine.
5. Asjakohasel juhul kehtestab komisjon aruandlus- ja läbipaistvusnõuded, sealhulgas korrapärane aruandlus lõikes 4 loetletud kohustuste ja tasakaalustavate meetmete rakendamise kohta.
6. Kui uurimise all olev ettevõtja teeb ettepaneku maksta välisriigi subsidium koos asjakohase intressiga tagasi, aktsepteerib komisjon sellist tagasimaksmist kohustusena üksnes juhul, kui ta saab kindlaks teha, et tagasimaksmine on läbipaistev, kontrollitav ja tõhus, võttes samal ajal arvesse kõrvalehoidmise ohtu.

¹ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

Artikkel 8

Teavitamine tulevaste koondumiste ja riigihanke menetluste kohta

Kui see on proportsionaalne ja vajalik, võib artiklite 11, 25 ja 31 kohaselt vastu võetud otsustes nõuda, et uurimise all olev ettevõtja teavitaks komisjoni piiratud aja jooksul oma osalemisest koondumistes või riigihanke menetlustes. Kõnealune nõue ei piira artiklite 21 ja 29 kohaste teatamiskohustuste kohaldamist.

2. peatükk

Välisriigi subsiidiumide *ex officio* läbivaatamine ja läbivaatamise üldsätted

Artikkel 9

Välisriigi subsiidiumide ex officio läbivaatamine

1. Komisjon võib omal algatusel uurida ükskõik millisest allikast, sealhulgas liikmesriikidelt, füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning ühendustelt pärit teavet väidetavate siseturgu moonutavate välisriigi subsiidiumide kohta.
2. Riigihangete *ex officio* läbivaatamine piirdub sõlmitud lepingutega.

Sellised läbivaatamised ei too kaasa lepingu sõlmimise otsuse tühistamist ega lepingu lõpetamist.

Artikkel 10
Esialgne läbivaatamine

1. Kui komisjon leiab, et artiklis 9 osutatud teave näitab võimalust, et siseturgu moonutav välisriigi subsidium on olemas, hangib komisjon kogu teabe, mida ta peab vajalikuks esialgse hinnangu andmiseks selle kohta, kas vaatlusalune rahaline toetus kujutab endast välisriigi subsidiumit ning kas see moonutab siseturgu. Selleks võib komisjon eelkõige:
 - a) nõuda teavet vastavalt artiklile 13 ning
 - b) teha kontrollid liidus ja väljaspool liitu vastavalt artiklitele 14 ja 15.
2. Kui liikmesriik on teatanud komisjonile, et kavandatakse asjakohast riigisisest menetlust või et see on algatatud, teavitab komisjon kõnealust liikmesriiki esialgse läbivaatamise alustamisest. Eelkõige teavitab komisjon esialgse läbivaatamise alustamisest liikmesriike, kes on teatanud komisjonile määruse (EL) 2019/452 kohasest riigisisese menetlusest. Kui esialgne läbivaatamine algatatakse seoses riigihanke menetlusega, teavitab komisjon ka asjaomast avaliku sektori või võrgustikusektori hankijat.

3. Kui komisjonil on esialgse läbivaatamise põhjal piisavalt tõendeid selle kohta, et ettevõtjale on antud välisriigi subsidiumi, mis moonutab siseturgu, teeb komisjon järgmist:
- a) võtab vastu otsuse algselt algatada põhjalik uurimine (edaspidi „põhjaliku uurimise algatamise otsus“), milles tehakse kokkuvõtte asjakohastest faktilistest ja õiguslikest asjaoludest ning antakse esialgne hinnang välisriigi subsidiumi olemasolu ja tegeliku või potentsiaalse siseturu moonutuse kohta;
 - b) teavitab uurimise all olevat ettevõtjat;
 - c) teavitab liikmesriike ja kui seoses riigihanke menetlusega algatatakse põhjalik uurimine, siis asjaomast avaliku sektori või võrgustikusektori hankijat ning
 - d) avaldab *Euroopa Liidu Teatajas* teate, milles kutsutakse üles esitama komisjoni ettenähtud tähtaja jooksul kirjalikult seisukohti.
4. Kui komisjon jõuab esialgse läbivaatamise käigus järeldusele, et põhjaliku uurimise algatamiseks ei ole piisavalt alust kas seetõttu, et puudub välisriigi subsidium või puuduvad märgid tegelikust või potentsiaalsest siseturu moonutamisest, lõpetab ta esialgse läbivaatamise ning teavitab sellest uurimise all olevat ettevõtjat ja liikmesriike, keda teavitati lõike 2 alusel, ning samuti asjaomast avaliku sektori või võrgustikusektori hankijat, kui esialgne läbivaatamine algatati seoses riigihanke menetlusega.

Artikkel 11
Põhjalik uurimine

1. Põhjaliku uurimise käigus hindab komisjon täiendavalt põhjaliku uurimise algatamise otsuses kindlaks tehtud välisriigi subsidiumi ning hangib kogu teabe, mida ta peab vajalikuks kooskõlas artiklitega 13, 14 ja 15.
2. Kui komisjon leiab, et välisriigi subsidium moonutab siseturgu artiklite 4–6 alusel, võib ta võtta tasakaalustavaid meetmeid kehtestava otsuse vormis vastu rakendusakti (edaspidi „tasakaalustavate meetmete otsus“). Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.
3. Kui komisjon leiab, et välisriigi subsidium moonutab siseturgu artiklite 4–6 alusel, ja kui uurimise all olev ettevõtja pakub välja kohustused, mida komisjon peab moonutuse täielikuks ja tulemuslikuks kõrvaldamiseks asjakohaseks ja piisavaks, võib ta võtta otsuse vormis vastu rakendusakti, et muuta need kohustused ettevõtja jaoks siduvaks (edaspidi „kohustuste võtmise otsus“). Otsust, millega kiidetakse heaks välisriigi subsidiumi tagasimaksmine vastavalt artikli 7 lõikele 6, loetakse kohustuste võtmise otsuseks. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Komisjon võtab vastuväidete puudumise otsuse vormis vastu rakendusakti (edaspidi „vastuväidete puudumise otsus“), kui ta leiab, et:
- a) põhjaliku uurimise algatamise otsuses esitatud esialgne hinnang ei leia kinnitust või
 - b) siseturu moonutuse kaalub üles positiivne mõju artikli 6 tähenduses.
- Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.
5. Komisjon püüab oma võimaluste piires otsuse vastu võtta 18 kuu jooksul pärast põhjaliku uurimise algatamist.

Artikkel 12
Ajutised meetmed

1. Konkurentsi säilitamiseks siseturul ja korvamatut kahju vältimiseks võib komisjon võtta vastu otsuse vormis rakendusakti, millega määratakse ajutised meetmed, kui:
- a) on piisavalt märke selle kohta, et rahaline toetus kujutab endast välisriigi subsidiumi ja moonutab siseturgu, ning

b) on oht, et konkurentsile siseturul tekitatakse tõsist ja korvamatut kahju.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

2. Ajutised meetmed võivad eelkõige, kuid mitte ainult, hõlmata artikli 7 lõike 4 punktides a, c ja d nimetatud meetmeid. Riigihanke menetluste suhtes ei tohi ajutisi meetmeid võtta.
3. Ajutisi meetmeid kohaldatakse kas kindla ajavahemiku jooksul, mida võib pikendada, kui see on vajalik ja asjakohane, või kuni lõpliku otsuse tegemiseni.

Artikkel 13

Teabenõuded

1. Komisjon võib talle käesoleva määrusega pandud ülesannete täitmiseks nõuda teavet kooskõlas käesoleva artikliga.
2. Komisjon võib nõuda, et uurimise all olev ettevõtja esitaks kogu vajaliku teabe, sealhulgas teabe oma pakkumuse kohta riigihanke menetluses.
3. Komisjon võib nõuda sellist teavet ka teistelt ettevõtjatelt või ettevõtjate ühendustelt, sealhulgas teavet nende pakkumuste kohta riigihanke menetlustes, võttes igakülgset arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

4. Lõike 2 või 3 kohases teabenõudes peab olema märgitud:
- a) selle õiguslik alus ja eesmärk, täpsustus selle kohta, millist teavet nõutakse, ning asjakohane tähtaeg teabe esitamiseks;
 - b) märges selle kohta, et kui esitatud teave on ebaõige, mittetäielik või eksitav, võib määrata artiklis 17 sätestatud trahve või sunniraha;
 - c) märges selle kohta, et artikli 16 kohaselt on komisjonil koostöö puudumise korral võimalik teha otsus talle kättesaadava teabe põhjal.
5. Komisjoni nõudmise korral esitavad liikmesriigid komisjonile kogu teabe, mis on vajalik käesoleva määrusega talle pandud ülesannete täitmiseks. Lõike 4 punkti a kohaldatakse *mutatis mutandis*.
6. Komisjon võib nõuda kogu vajaliku teabe esitamist ka kolmandalt riigilt. Lõike 4 punkte a ja c kohaldatakse *mutatis mutandis*.
7. Komisjon võib uurimise eseme kohta teabe kogumiseks küsitleda füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes annavad selleks nõusoleku. Kui küsitlust ei viida läbi komisjoni ruumides või telefoni teel või muude elektrooniliste vahendite abil, teeb komisjon enne küsitlust järgmist:
- a) teavitab liikmesriiki, kelle territooriumil küsitlus toimub, või

- b) saab nõusoleku kolmandalt riigilt, kelle territooriumil küsitlus toimub.

Artikkel 14

Liidus toimuvad kontrollid

1. Komisjon võib talle käesoleva määrusega pandud ülesannete täitmiseks teha ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste puhul vajalikke kontrollid.
2. Kui komisjon sellise kontrolli korraldab, on ametnikel, kelle komisjon on volitanud kontrolli tegema, õigus:
 - a) siseneda ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste ruumidesse, territooriumile ja transpordivahenditesse;
 - b) vaadata läbi raamatupidamis- ja muid äridokumente, olenemata andmekandjast, millel neid säilitatakse, pääseda juurde kontrollitavale üksusele kättesaadavale teabele ning teha või nõuda kõnealustest raamatupidamis- ja muudest dokumentidest koopiaid või väljavõtteid;
 - c) küsida ettevõtja või ettevõtjate ühenduse esindajalt või töötajalt selgitusi kontrolli eseme ja eesmärgiga seotud asjaolude või dokumentide kohta ning vastused salvestada;
 - d) pitseerida äriruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente sellise aja jooksul ja sellises ulatuses, mis on kontrolli tegemiseks vajalik.

3. Ettevõtja või ettevõtjate ühendus peab alluma komisjoni otsusega määratud kontrollidele. Komisjoni poolt kontrolli tegemiseks volitatud ametnikud ja teised kaasasolevad isikud esitavad oma volituste teostamisel komisjoni otsuse,
 - a) milles on täpsustatud kontrolli sisu ja eesmärk;
 - b) mis sisaldab märget selle kohta, et artikli 16 kohaselt on komisjonil koostöö puudumise korral võimalik teha otsus kättesaadava teabe põhjal;
 - c) kus on viidatud võimalusele määrata artiklis 17 sätestatud trahve või sunniraha ning
 - d) milles on sätestatud õigus otsuse läbivaatamisele Euroopa Kohtus vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 263.
4. Aegsasti enne kontrolli teavitab komisjon kontrollist ja selle alustamise kuupäevast liikmesriiki, kelle territooriumil kontroll tehakse.
5. Selle liikmesriigi, kelle territooriumil kontroll toimub, volitatud või määratud ametnikud ja muud isikud peavad kõnealuse liikmesriigi või komisjoni taotluse korral komisjoni volitatud ametnikke ja teisi kaasasolevaid isikuid aktiivselt abistama. Selleks on neil lõikes 2 sätestatud õigused.

6. Kui komisjoni volitatud ametnikud või teised kaasasolevad isikud leiavad, et ettevõtja või ettevõtjate ühendus ei nõustu kontrolliga käesoleva artikli tähenduses, peab liikmesriik, kelle territooriumil kontroll toimub, osutama neile vajalikku abi ning taotlema kontrolli tegemiseks vajaduse korral abi politseilt või samaväärselt õiguskaitseasutuselt. Kui käesolevas lõikes sätestatud abi eeldab riigisiseste õigusnormide kohaselt kohtu luba, tuleb see taotleda. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna.
7. Komisjoni taotluse korral teeb liikmesriik oma territooriumil riigisisese õiguse kohase kontrolli või muu faktide tuvastamise toimingut, et teha kindlaks, kas tegemist on välisriigi subsiidiumiga, mis moonutab siseturgu.

Artikkel 15

Väljaspool liitu toimuvad kontrollid

Käesoleva määrusega komisjonile pandud ülesannete täitmiseks võib komisjon teha kontrollid kolmanda riigi territooriumil, kui kõnealuse kolmanda riigi valitsust on kontrollist ametlikult teavitatud ja ta ei esita kontrollile vastuväiteid. Samuti võib komisjon paluda anda kontrolli tegemiseks nõusoleku ettevõtjal või ettevõtjate ühendusel. Artikli 14 lõikeid 1 ja 2 ning lõike 3 punkte a ja b kohaldatakse *mutatis mutandis*.

Artikkel 16
Koostööst keeldumine

1. Komisjon võib teha kättesaadavale teabele tuginedes artiklite 10, 11, artikli 25 lõike 3 punkti c või artikli 31 lõike 2 kohase otsuse, kui uurimise all olev ettevõtja või välisriigi subsidiumi andnud kolmas riik:
 - a) esitab vastuseks artikli 13 kohasele teabenõudele mittetäieliku, ebaõige või eksitava teabe;
 - b) ei esita nõutud teavet komisjoni määratud tähtaja jooksul;
 - c) keeldub allumast artikli 14 või 15 alusel määratud komisjoni kontrollile liidus või väljaspool liitu või
 - d) takistab muul viisil esialgset läbivaatamist või põhjalikku uurimist.

2. Kui ettevõtja või ettevõtjate ühendus, liikmesriik või kolmas riik on esitanud komisjonile ebaõiget või eksitavat teavet, jäetakse see teave arvesse võtmata.

3. Kui ettevõtja, sealhulgas avalik-õiguslik äriühing, mida riik otse või kaudselt kontrollib, ei esita vajalikku teavet, et saaks kindlaks määrata, kas ta saab rahalisest toetusest kasu, võib eeldada, et see ettevõtja on sellist kasu saanud.
4. Kättesaadava teabe kasutamisel võib menetluse tulemus olla ettevõtjale ebasoodsam, kui see oleks olnud tema koostöö korral.

Artikkel 17

Trahvid ja sunniraha

1. Komisjon võib otsusega määrata trahve või sunniraha, kui ettevõtja või ettevõtjate ühendus tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:
 - a) annab artikli 13 kohaselt esitatud teabenõudele vastates mittetäielikku, ebaõiget või eksitavat teavet või ei anna teavet määratud tähtaja jooksul;
 - b) esitab artikli 14 kohaselt toimuva kontrolli ajal puudulikud raamatupidamis- või muud äridokumendid;
 - c) artikli 14 lõike 2 punkti c alusel esitatud küsimusele vastates:
 - i) annab ebaõige või eksitava vastuse,

- ii) jätab komisjoni määratud tähtaja jooksul tegemata parandused oma töötaja antud ebaõiges, mittetäielikus või eksitavas vastuses või
 - iii) jätab esitamata täieliku vastuse või keeldub esitamast täielikku vastust asjaolude kohta, mis on seotud artikli 14 lõike 3 kohaselt vastu võetud otsusega määratud kontrolli sisu ja eesmärgiga;
 - d) keeldub allumast artikli 14 alusel määratud kontrollidele või on rikkunud vastavalt artikli 14 lõike 2 punktile d kinnitatud pitserid või
 - e) ei täida toimikule juurdepääsu tingimusi või komisjoni poolt artikli 42 lõike 4 kohaselt kehtestatud avalikustamise tingimusi.
2. Lõike 1 kohaselt määratavad trahvid ei ületada 1 % asjaomase ettevõtja või ettevõtjate ühenduse eelmise majandusaasta kogukäibest.
 3. Lõike 1 kohaselt määratav sunniraha ei ületa 5 % asjaomase ettevõtja või ettevõtjate ühenduse eelmise majandusaasta keskmisest päeva kogukäibest iga viivitatud tööpäeva eest, kusjuures seda arvutatakse alates otsuses määratud kuupäevast, kuni ajani, mil asjaomane ettevõtja või ettevõtjate ühendus esitab täieliku ja õige teabe, mida komisjon on nõudnud, või kuni ta nõustub kontrolli tegemisega.
 4. Enne lõike 1 punkti a kohase otsuse vastuvõtmist määrab komisjon ettevõtjalt või ettevõtjate ühenduselt puuduva teabe saamiseks lõpliku kahe nädala pikkuse tähtaja.

5. Kui ettevõtja ei täida artikli 11 lõike 3 kohast kohustuste võtmise otsust, artikli 12 kohast ajutiste meetmete määramise otsust või artikli 11 lõike 2 kohast tasakaalustavate meetmete otsust, võib komisjon oma otsusega:

- a) määrata trahvid, mis ei ületa 10 % asjaomase ettevõtja eelmise majandusaasta kogukäibest, või
- b) määrata sunniraha, mis ei ületa 5 % asjaomase ettevõtja eelmise majandusaasta keskmisest päeva kogukäibest iga täitmiseiga viivitatud päeva eest, alates komisjoni sunniraha määramise otsuse kuupäevast, kuni komisjon leiab, et asjaomane ettevõtja järgib otsust.

Komisjon võib sellised trahvid või sunniraha määrata ka juhul, kui ettevõtja ei täida artikli 11, 25 või 31 alusel vastu võetud otsust, millega kohustatakse ettevõtjat vastavalt artiklile 8 teavitama komisjoni tema tulevasest osalemisest koondumistes või riigihanke menetlustes.

6. Trahvi või sunniraha summa kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse rikkumise laadi, raskust ja kestust, võttes igakülgsest arvesse proportsionaalsuse ja asjakohasuse põhimõtteid.

7. Kui asjaomane ettevõtja või ettevõtjate ühendus on täitnud kohustuse, mille täitmiseks sunniraha määrati, võib komisjon vähendada sunniraha lõppsummat võrreldes algses sunniraha määramise otsuses ettenähtud summaga.

Artikkel 18

Tühistamine

1. Komisjon võib tühistada artikli 11 lõike 2, 3 või 4, artikli 25 lõike 3 ja artikli 31 lõike 1, 2 või 3 kohaselt tehtud otsuse ja võtta vastu otsuse vormis uue rakendusakti järgmistel juhtudel:
- a) ettevõtja, kellele esialgne otsus oli adresseeritud, tegevus on vastuolus tema võetud kohustuste või kehtestatud tasakaalustavate meetmetega;
 - b) esialgne otsus tehti mittetäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel;
 - c) kohustused või tasakaalustavad meetmed ei ole tulemuslikud.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

2. Lõike 1 kohane komisjoni poolne tühistamine ja uue otsuse vastuvõtmine ei mõjuta avaliku sektori või võrgustikusektori hankija otsust, millega sõlmitakse leping. Samuti ei mõjuta need lepingut, mis on sellise otsuse järel juba sõlmitud või antud.

3. peatükk

Koondumised

Artikkel 19

Välisriigi subsidiumi põhjustatud moonutused siseturul koondumiste korral

Hinnang selle kohta, kas koondumise korral moonutab välisriigi subsidium siseturгу artikli 4 või 5 tähenduses, piirdub asjaomase koondumisega. Hindamisel võetakse arvesse ainult välisriigi subsidiume, mis on antud kolme aasta jooksul enne kokkuleppe sõlmimist, avaliku pakkumise väljakuulutamist või aktsiate kontrollpaki omandamist.

Artikkel 20

Koondumised ja teatamiskünnised

1. Käesoleva määruse tähenduses on koondumine juhtum, kus toimub püsiv kontrolli üleminek tulenevalt ühest järgmisest:
 - a) kahe või enama varem sõltumatu ettevõtja või nende osade ühinemisest;
 - b) juba vähemalt üht ettevõtjat kontrolliva isiku või isikute või ühe või mitme ettevõtja poolsest otsese või kaudse kontrolli omandamisest ühe või enama teise ettevõtja või nende osade üle, mis võib toimuda väärtpaberite või varade ostu kaudu, lepingu alusel või mis tahes muul viisil.

2. Sellise ühissettevõtte loomist, mis täidab püsivalt kõiki autonoomse majandusüksuse funktsioone, käsitatakse koondumisena lõike 1 tähenduses.
3. Käesoleva määruse kohaldamisel on tegemist teatamisele kuuluva koondumisega, kui:
 - a) vähemalt üks ühinevatest ettevõtjatest, omandatud ettevõtja või ühissetevõtte on asutatud liidus ja tema kogukäive liidus on vähemalt 500 miljonit eurot ning
 - b) järgmised ettevõtjad on saanud kolmandatelt riikidelt lepingu sõlmimisele, avaliku pakkumise väljakuulutamisele või aktsiate kontrollpaki omandamisele eelnenud kolme aasta jooksul rahalist toetust kokku üle 50 miljoni euro:
 - i) omandamise korral omandaja(d) ja omandatud ettevõtja;
 - ii) ühinemise korral ühinevad ettevõtjad;
 - iii) ühissetevõtte korral ühissetevõtet loovad ettevõtjad ja ühissetevõtte.

4. Koondumiseks ei loeta juhtumeid, kus:
- a) krediidasutused või muud finantsinstitutsioonid või kindlustusandjad, kelle tavapärase tegevus hõlmab väärtpaberitehinguid ja väärtpaberitega kauplemist nii enda kui ka teiste nimel, hoiavad ajutiselt väärtpabereid, mille nad on omandanud ettevõtjas edasimüügi eesmärgil, kui nad ei kasuta nende väärtpaberitega seotud hääleõigust, et teha kindlaks kõnealuse ettevõtja konkurentsikäitumine, või kui nad kasutavad sellist hääleõigust ainult selleks, et valmistuda kõnealuse ettevõtja või selle varade täielikuks või osaliseks võõrandamiseks või nende väärtpaberite võõrandamiseks, ning võõrandamine toimub ühe aasta jooksul pärast omandamise kuupäeva;
 - b) kontrolli omandab vastavate volitustega isik kooskõlas liikmesriigi õigusaktidega, mis käsitlevad likvideerimist, lõpetamist, maksejõuetust, maksete peatamist, kompromissi või samalaadseid menetlusi;

- c) lõike 1 punktis b osutatud toiminguid teevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL¹ artikli 2 punktis 15 määratletud finantsvaldusettevõtjad, tingimusel et kasutatakse osalusega seotud hääleõigust, eelkõige selliste ettevõtjate juht- ja järelevalveorganite liikmete määramisel, kus osalust omatakse, üksnes investeringute täieliku väärtuse säilitamiseks, mitte selleks, et määrata otse või kaudselt kindlaks nende ettevõtjate konkurentsikäitumine.

Komisjon võib esimese lõigu punktis a osutatud üheaastast tähtaega taotluse korral pikendada, kui asjaomased asutused, institutsioonid või kindlustusandjad suudavad tõendada, et võõrandamine ei olnud ettenähtud tähtaja jooksul põhjendatult võimalik.

5. Kontrolli moodustavad õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või kombineerituna ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:
- a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;
 - b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

6. Kontrolli omandavad isikud või ettevõtjad, kes:
- a) on õiguste omajad või kellel on õigus kõnealustele õigustele asjaomaste lepingute alusel või
 - b) ei ole ise õiguste omajad ega oma nimetatud lepingute alusel õigust kõnealustele õigustele, kuid omavad õigust kasutada nendest tulenevaid õigusi.

Artikkel 21

Eelteatis koondumise kohta

1. Teatamisele kuuluvast koondumisest teatatakse komisjonile enne selle läbiviimist ning pärast kokkuleppe sõlmimist, avaliku pakkumise väljakuulutamist või aktsiate kontrollpaki omandamist.
2. Asjaomased ettevõtjad võivad teatada ka kavandatavast koondumisest, kui nad tõendavad komisjonile oma heauskset kavatsust sõlmida kokkulepe, või kui tegemist on avaliku pakkumisega, pärast pakkumise tegemise kavatsuse avalikustamist, kui kavandatav kokkulepe või pakkumine tooks kaasa lõike 1 kohase teatamisele kuuluva koondumise.
3. Koondumisest, mis kujutab endast ühinemist artikli 20 lõike 1 punkti a tähenduses või ühiskontrolli omandamist artikli 20 lõike 1 punkti b tähenduses, teatavad ühiselt ühinemise osalised või need, kes omandavad ühiskontrolli. Kõikidel muudel juhtudel esitab teatise isik või ettevõtja, kes omandab täieliku või osalise kontrolli ühe või mitme ettevõtja üle.

4. Kui asjaomased ettevõtjad ei täida oma teatamiskohustust, võib komisjon teatamisele kuuluva koondumise kooskõlas käesoleva määrusega läbi vaadata, nõudes kõnealuselt koondumisest teatamist. Sellisel juhul ei ole komisjon seotud artikli 24 lõigetes 1 ja 4 osutatud tähtaegadega.
5. Komisjon võib igal ajal enne koondumise toimumist nõuda eelnevat teatamist igast koondumisest, mis ei ole teatamisele kuuluv koondumine artikli 20 tähenduses, kui komisjonil on kahtlus, et asjaomastele ettevõtjatele võidi anda kolme aasta jooksul enne koondumist välisriigi subsideidume. Sellist koondumist peetakse käesoleva määruse kohaldamisel teatamisele kuuluvaks koondumiseks.

Artikkel 22

Käibe arvutamine

1. Kogukäive hõlmab summasid, mida asjaomased ettevõtjad on saanud eelmisel majandusaastal oma põhitegevuse tulemusel toodete müügist ja teenuste osutamisest, kui summadest on lahutatud mahahindlused ja käibemaks ning muud otseselt käibega seotud maksud. Asjaomase ettevõtja kogukäive ei hõlma toodete müüki ega teenuste osutamist lõikes 4 osutatud ettevõtjate vahel.

Käive liidus hõlmab liidus ettevõtjatele või tarbijatele müüdüd tooteid ja osutatud teenuseid.

2. Kui koondumine kujutab endast ühe või mitme ettevõtja, kes võivad olla juriidilised isikud, osalist omandamist, võetakse erandina lõikest 1 müüja või müüjate puhul arvesse ainult käivet, mis on seotud koondumisega hõlmatud osadega.

Kaht või enamat käesoleva lõike esimese lõigu tähenduses tehingut, mis toimuvad kaheaastase ajavahemiku jooksul samade isikute või ettevõtjate vahel, käsitatakse ühe ja sama koondumisena, mis leiab aset viimase tehingu toimumise kuupäeval.

3. Käibe asemel kasutatakse järgmist:

a) krediidasutuste ja muude finantsinstitutsioonide puhul järgmiste nõukogu direktiivis 86/635/EMÜ¹ määratletud tulukirjete summa pärast seda, kui otseselt nende kirjetega seotud käibemaks ja muud maksud on asjakohasel juhul maha arvatud:

i) intressitulu ja sarnane tulu;

¹ Nõukogu 8. detsembri 1986. aasta direktiiv 86/635/EMÜ pankade ja muude rahaasutuste raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohta (EÜT L 372, 31.12.1986, lk 1).

- ii) tulu väärtpaberitelt:
 - tulu aktsiatelt ja muudelt muutuvtuluga väärtpaberitelt,
 - osalustulu,
 - tulu sidusettevõtjate osadelt või aktsiatelt;
 - iii) saadaolevad komisjonitasud;
 - iv) finantstehingute puhaskasum;
 - v) muu tegevustulu;
- b) kindlustusandjate puhul brutokindlustusmaksete summa, mis sisaldab kõiki summasid, mida kindlustusandjad enda poolt või enda nimel sõlmitud kindlustuslepingute järgi on saanud ja mis neil on saada, sealhulgas väljaminevad edasikindlustusmaksed, pärast seda, kui maha on arvatud maksud ja muud lõivud või maksed, mida võetakse üksikute kindlustusmaksete või kõigi kindlustusmaksete kogumahu pealt.

Punkti a kohaldamisel hõlmab krediidasutuse või finantsinstitutsiooni käive liidus kõnealuses punktis kindlaks määratud tulukirjeid, mille on saanud asjaomase asutuse või institutsiooni liidus asutatud filiaal või allasutus.

Punkti b kohaldamisel hõlmab kindlustusandja käive liidus liidu residentidelt saadud kindlustusmaksete kogusummat.

4. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, arvutatakse asjaomase ettevõtja kogukäive järgmiste ettevõtjate vastavate käivete liitmise teel:
- a) asjaomane ettevõtja;
 - b) ettevõtjad, milles asjaomasel ettevõtjal on otse või kaudselt:
 - i) üle poole kapitalist või ettevõtte varast,
 - ii) õigus kasutada üle poole hääleõigustest,
 - iii) volitus nimetada ametisse üle poole järelevalvenõukogu, haldusnõukogu või kõnealuseid ettevõtjaid seaduslikult esindavate organite liikmetest, või
 - iv) õigus juhtida kõnealuste ettevõtjate äritegevust;
 - c) ettevõtjad, kellel on asjaomasel ettevõtjas punktis b osutatud õigused või volitused;
 - d) ettevõtjad, milles punktis c osutatud ettevõtjal on punktis b osutatud õigused või volitused;
 - e) ettevõtjad, milles kahel või enamal punktides a–d osutatud ettevõtjal on ühiselt punktis b osutatud õigused või volitused.

5. Kui asjaomastel ettevõtjatel on ühiselt lõike 4 punktis b loetletud õigused või volitused, siis asjaomaste ettevõtjate kogukäibe arvutamisel
- a) võetakse arvesse käivet, mis tuleneb toodete müügist ja teenuste osutamisest ühissettevõtte ja iga kolmanda ettevõtja vahel ning see käive jagatakse võrdselt asjaomaste ettevõtjate vahel;
 - b) ei võeta arvesse käivet, mis tuleneb toodete müügist või teenuste osutamisest ühissettevõtte ja iga asjaomase ettevõtja vahel või mõne muu ettevõtja vahel, kes on ühega neist seotud lõike 4 punktide b–e tähenduses.

Artikkel 23

Rahaliste toetuste summeerimine

Asjaomasele ettevõtjale antava rahalise toetuse kogusumma arvutamiseks liidetakse kokku kolmandate riikide poolt kõigile artikli 22 lõikes 2 ja artikli 22 lõike 4 punktides a–e osutatud ettevõtjatele antud rahalised toetused.

Artikkel 24
Koondumiste peatamine ja tähtajad

1. Teatamisele kuuluvat koondumist ei viida läbi enne sellest teatamist.

Lisaks,

- a) kui komisjon saab täieliku teatise, ei viida koondumist läbi 25 tööpäeva jooksul pärast teatise kättesaamist;
- b) kui komisjon algatab põhjaliku uurimise hiljemalt 25 tööpäeva jooksul pärast täieliku teatise saamist, ei viida koondumist läbi 90 tööpäeva jooksul pärast põhjaliku uurimise algatamist. Kõnealust tähtaega pikendatakse 15 tööpäeva võrra, kui asjaomased ettevõtjad teevad ettepaneku kohustuste võtmiseks vastavalt artiklile 7, et kõrvaldada moonutused siseturul;
- c) kui komisjon on võtnud vastu artikli 25 lõike 3 punkti a või b kohase otsuse, võib koondumise seejärel läbi viia.

Punktides a ja b osutatud ajavahemik hakkab kulgema kas täieliku teatise kättesaamisele või asjakohase komisjoni otsuse vastuvõtmisele järgnevast tööpäevast.

2. Lõige 1 ei takista avaliku pakkumise või rea väärtpaberitehingute, sealhulgas teisteks börsil või muul turul noteeritud väärtpaberiteks konverteeritavate väärtpaberitega tehtavate tehingute tegemist, millega mitmetelt müüjatelt omandatakse kontroll, kui:
 - a) koondumisest teatatakse komisjonile artikli 21 kohaselt viivitamata ning
 - b) omandaja ei teosta kõnealuste väärtpaberitega kaasnevat hääleõigust või teostab seda üksnes oma investeringute täisväärtuse säilitamiseks vastavalt komisjoni poolt käesoleva artikli lõike 3 alusel tehtud erandile.
3. Komisjon võib taotluse korral teha erandi lõikes 1 või 2 sätestatud kohustustest. Erandi tegemise taotluses tuleb esitada taotluse põhjused. Taotluse kohta otsuse tegemisel võtab komisjon eelkõige arvesse peatamise mõju ühele või mitmele koondumisega seotud ettevõtjale või kolmandale isikule ning koondumisest tulenevat siseturu moonutamise ohtu. Erandi võib teha, kui täidetud on teatavad tingimused ja kohustused, tagamaks, et siseturul ei esine moonutusi. Erandit võib taotleda ja teha igal ajal, kas enne teatamist või pärast tehingut.
4. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b sätestatud tähtaegu pikendatakse, kui asjaomased ettevõtjad esitavad sellekohase taotluse hiljemalt 15 tööpäeva jooksul pärast artikli 10 alusel põhjaliku uurimise algatamist. Asjaomased ettevõtjad võivad esitada ainult ühe sellise taotluse.

Komisjon võib pikendada käesoleva artikli lõike 1 punktis b sätestatud tähtaegu igal ajal pärast põhjaliku uurimise algatamist asjaomaste ettevõtjate nõusolekul.

Käesoleva lõike kohase pikenduse või pikenduste kogukestus ei tohi ületada 20 tööpäeva.

5. Komisjon võib erandkorras lõikes 1 sätestatud tähtajad peatada, kui ettevõtjad ei ole esitanud täielikku teavet, mida komisjon on nõudnud vastavalt artiklile 13, või on keeldunud allumast artikli 14 alusel tehtud otsuses määratud kontrollile.
6. Komisjon võib artikli 25 lõike 3 alusel võtta vastu otsuse, ilma et teda seoks käesoleva artikli lõigetes 1 ja 4 nimetatud tähtajad, kui:
 - a) ta leiab, et koondumine on toimunud artikli 25 lõike 3 punkti a alusel tehtud otsusele lisatud kohustusi rikkudes, või
 - b) otsus on tühistatud vastavalt artikli 25 lõikele 1.
7. Iga lõiget 1 rikkudes tehtud tehing loetakse kehtivaks alles pärast artikli 25 lõike 3 kohase otsuse vastuvõtmist.

8. Käesolev artikkel ei mõjuta väärtpaperitehingute, sealhulgas teisteks börsil või muul turul noteeritud väärtpaperiteks konverteeritavate väärtpaperitega tehtavate tehingute kehtivust, välja arvatud juhul, kui ostja ja müüja teadsid või pidid teadma, et tehing toimus löiget 1 rikkudes.

Artikkel 25

*Teatatud koondumiste esialgse läbivaatamise
ja põhjaliku uurimise suhtes kohaldatavad menetlusnormid*

1. Teatatud koondumiste suhtes kohaldatakse artiklit 10, artikli 11 lõikeid 1, 3 ja 4 ning artikleid 12–16 ja 18.
2. Komisjon võib alata artikli 10 lõike 3 kohase põhjaliku uurimise hiljemalt 25 tööpäeva jooksul pärast täieliku teatise saamist.
3. Pärast põhjalikku uurimist võtab komisjon vastu rakendusakti ühe järgmise otsuse vormis:
 - a) artikli 11 lõike 3 kohane kohustuste võtmise otsus;
 - b) artikli 11 lõike 4 kohane vastuväidete puudumise otsus või
 - c) koondumise keelamise otsus, kui komisjon leiab, et välisriigi subsidium moonutab siseturgu vastavalt artiklite 4–6.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Lõike 3 kohased otsused võetakse vastu 90 tööpäeva jooksul pärast põhjaliku uurimise algatamist, vajaduse korral pikendatakse seda tähtaega vastavalt artikli 24 lõike 1 punktile b ning lõigetele 4 ja 5. Kui komisjon nimetatud tähtaja jooksul otsust vastu ei võta, võib asjaomane ettevõtja koondumise ellu viia.
5. Igas ettevõtjale esitatavas teabenõudes täpsustab komisjon, kas tähtajad peatatakse vastavalt artikli 24 lõikele 5, kui ettevõtja ei esita täielikku teavet ettenähtud tähtaja jooksul.
6. Kui komisjon leiab, et koondumine, mis kuulub teatamisele vastavalt artikli 21 lõikele 1 või millest on teatatud komisjoni artikli 21 lõike 5 kohase taotluse alusel, on juba läbi viidud ja et välisriigi subsidiumid selles koondumises moonutavad siseturgu vastavalt artiklitele 4, 5 ja 6, võib komisjon võtta ühe järgmistest meetmetest:
 - a) nõuda asjaomastelt ettevõtjatelt koondumise lõpetamist, eelkõige ühinemise tühistamise või kõikide omandatud aktsiate või varade võõrandamise kaudu, et taastada enne koondumise elluviimist valitsenud olukord, või kui kõnealune olukorra taastamine ei ole võimalik koondumise lõpetamise kaudu, muu asjakohase meetme võtmist, et saavutada olukorra taastamine võimalikult suures ulatuses;

- b) näha ette muu asjakohase meetme tagamaks, et asjaomased ettevõtjad lõpetavad koondumise või võtavad muid komisjoni otsuses nõutud olukorra taastamise meetmeid.

Komisjon võib käesoleva lõike punktides a ja b osutatud meetmed kehtestada kas käesoleva artikli lõike 3 punkti c kohase otsusega või eraldi otsusega.

Komisjon võib võtta otsuse vormis rakendusaktiga vastu ükskõik millise käesoleva lõike punktis a või b osutatud meetme, kui ta leiab, et koondumine on toimunud vastuolus käesoleva artikli lõike 3 punkti a kohaselt tehtud otsusega, milles on leitud, et kohustuste puudumise korral vastaks koondumine käesoleva artikli lõike 3 punktis c sätestatud kriteeriumile.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

- 7. Komisjon võib samuti võtta vastu otsuse vormis rakendusakti, millega määratakse artiklis 12 osutatud ajutised meetmed, kui:

- a) koondumine on toimunud artiklit 21 rikkudes;
- b) koondumine on toimunud vastuolus käesoleva artikli lõike 3 punkti a kohase kohustuste võtmise otsusega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 26

Koondumiste suhtes kohaldatavad trahvid ja sunnirahamaksud

1. Komisjon võib määrata trahve või sunniraha, nagu on sätestatud artiklis 17.
2. Komisjon võib oma otsusega määrata asjaomastele ettevõtjatele ka trahve, mis ei ületa 1 % nende eelmise majandusaasta kogukäibest, kui kõnealused ettevõtjad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu esitavad ebaõiget või eksitavat teavet artikli 21 kohases teatises või selle lisas.
3. Komisjon võib oma otsusega määrata asjaomastele ettevõtjatele ka trahve, mis ei ületa 10 % nende eelmise majandusaasta kogukäibest, kui kõnealused ettevõtjad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:
 - a) ei teata teatamisele kuuluvast koondumisest vastavalt artiklile 21 enne selle elluviimist, välja arvatud juhul, kui neil on selleks sõnaselge luba vastavalt artiklile 24;
 - b) viivad teatatud koondumise ellu artiklit 24 rikkudes;
 - c) viivad ellu teatatud koondumise, mis on artikli 25 lõike 3 punkti c kohaselt keelatud;
 - d) on hoidnud kõrvale või püüdnud hoida kõrvale artikli 39 lõikes 1 osutatud teatamiskohustustest.

4. peatükk

Riigihanke menetlused

Artikkel 27

Välisriigi subsidiumid, mis moonutavad siseturgu riigihanke menetluste kontekstis

Välisriigi subsidiumid, mis põhjustavad või võivad põhjustada moonutusi riigihanke menetluses, on välisriigi subsidiumid, mis võimaldavad ettevõtjal esitada asjaomaste ehitustööde, asjade või teenustega seoses põhjendamatult soodsa pakkumuse. Artikli 4 kohane hinnang selle kohta, kas tegemist on siseturu moonutusega ja kas pakkumus on asjaomaste ehitustööde, asjade või teenustega seoses põhjendamatult soodne, piirdub asjaomase riigihanke menetlusega. Hindamisel võetakse arvesse ainult kolme aasta jooksul enne teatamist antud välisriigi subsidiume.

Artikkel 28

Riigihanke menetluse teatamiskünnised

1. Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse riigihankemenetluses välisriigi rahaline toetus teatamisele kuuluvaks, kui:
 - a) asjaomase riigihanke või raamlepingu hinnanguline maksumus ilma käibemaksuta, arvutatuna vastavalt direktiivi 2014/23/EL artiklile 8, direktiivi 2014/24/EL artiklile 5 ja direktiivi 2014/25/EL artiklile 16, või dünaamilise hankesüsteemi alusel korraldatud erihanke hinnanguline kogumaksumus on 250 miljonit eurot või rohkem, ning
 - b) ettevõtjale, sealhulgas tema tütaretttevõtjatele, kes ei ole majanduslikult sõltumatud, tema valdusettevõtjatele ning asjakohasel juhul tema peamistele alltöövõtjatele ja tarnijatele, kes osalevad riigihanke menetluses samas pakkumuses, on teatisele või asjakohasel juhul ajakohastatud teatisele eelnenud kolme aasta jooksul antud rahalist toetust kolmanda riigi kohta kokku 4 miljonit eurot või rohkem.

2. Kui avaliku sektori või võrgustikusektori hankija otsustab jagada hanke osadeks, loetakse riigihanke menetluses välisriigi rahaline toetus teatamisele kuuluvaks, kui hanke hinnanguline maksumus ilma käibemaksuta ületab lõike 1 punktis a sätestatud künnise ja osa maksumus või kõigi nende osade kogumaksumus, mille kohta pakkuja esitab taotluse, on 125 miljonit eurot või rohkem ning välisriigi rahaline toetus on võrdne lõike 1 punktis b sätestatud künnisega või sellest suurem.
3. Direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse kuuluvad lepingute sõlmimise menetlused ei kuulu käesoleva peatüki kohaldamisalasse.
4. Direktiivi 2014/24/EL artikli 32 lõike 2 punktis c ja direktiivi 2014/25/EL artikli 50 punktis d sätestatud lepingute sõlmimise menetlused on hõlmatud käesoleva määruse 2. peatüki sätetega ja nende suhtes ei kohaldata käesoleva määruse 4. peatükki.

5. Erandina artikli 29 lõikest 1, kui kooskõlas direktiivi 2014/23/EL artikli 31 lõikega 4, direktiivi 2014/24/EL artikli 32 lõike 2 punktiga b ja direktiivi 2014/25/EL artikli 50 punktiga c saab ehitustöid, asju või teenuseid pakkuda üksnes teatav ettevõtja ning lepingu hinnanguline maksumus on võrdne käesoleva artikli lõike 1 punktis a sätestatud maksumusega või sellest suurem, teatavad pakkumuse või osalemistaotluse esitavad ettevõtjad komisjonile kõigist välisriigi rahalistest toetustest, kui käesoleva artikli lõike 1 punktis b sätestatud tingimus on täidetud. Ilma et see piiraks käesoleva määruse 2. peatüki kohast läbivaatamise algatamise võimalust, ei käsitata sellise teabe esitamist teatisena ja selle suhtes ei kohaldata käesoleva peatüki kohast uurimist.
6. Avaliku sektori või võrgustikusektori hankija märgib hanketeates või väljakuulutamiseta hankemenetluse korral hankedokumentides, et ettevõtjate suhtes kehtib artiklis 29 sätestatud teatamiskohustus. Sellise märke puudumine ei piira käesoleva määruse kohaldamist selle kohaldamisalasse kuuluvate lepingute suhtes.

Artikkel 29

Eelteatis või deklaratsioon välisriigi rahalise toetuse kohta riigihanke menetluse raames

1. Kui artikli 28 lõigete 1 ja 2 kohased tingimused rahalisest toetusest teatamiseks on täidetud, teatavad riigihanke menetluses osalevad ettevõtjad avaliku sektori või võrgustikusektori hankijale kõigist artikli 28 lõike 1 punktis b kindlaks määratud välisriigi rahalistest toetustest. Kõigil muudel juhtudel loetlevad ettevõtjad deklaratsioonis kõik saadud välisriigi rahalised toetused ja kinnitavad, et saadud välisriigi rahalised toetused ei kuulu teatamisele artikli 28 lõike 1 punkti b kohaselt. Avatud hankemenetluse korral esitatakse teatis või deklaratsioon ainult üks kord koos pakkumusega. Mitmeetapilise menetluse puhul esitatakse teatis või deklaratsioon kaks korda, kõigepealt koos osalemistaotlusega ja seejärel ajakohastatud teatise või deklaratsioonina koos esitatud pakkumuse või lõpliku pakkumusega.
2. Pärast teatise või deklaratsiooni esitamist edastab avaliku sektori hankija või võrgustikusektori hankija teatise või deklaratsiooni viivitamata komisjonile.

3. Kui osalemistaotluses või pakkumuses teatis või deklaratsioon puudub, võib avaliku sektori või võrgustikusektori hankija nõuda, et asjaomased ettevõtjad esitaksid asjakohase dokumendi kümne tööpäeva jooksul. Pakkumused või osalemistaotlused, mille on esitanud ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse käesolevas artiklis sätestatud kohustusi, ja millele lõpuks ei ole avaliku sektori või võrgustikusektori hankija käesoleva lõike kohaselt esitatud nõudest hoolimata lisatud lõike 1 kohaselt esitatud teatist või deklaratsiooni, loetakse nõuetele mittevastavaks ja avaliku sektori või võrgustikusektori hankija lükkab need tagasi. Avaliku sektori või võrgustikusektori hankija teavitab tagasilükkamisest komisjoni.
4. Komisjon vaatab saadud teatise sisu läbi põhjendamatu viivitusega. Kui komisjon leiab, et teatis ei ole täielik, esitab ta oma järeldused avaliku sektori või võrgustikusektori hankijale ja asjaomasele ettevõtjale ning nõuab, et ettevõtja täiendaks teatise sisu kümne tööpäeva jooksul. Kui pakkumusele või osalemistaotlusele lisatud teatis jääb komisjoni poolt käesoleva lõike kohaselt esitatud nõudest hoolimata mittetäielikuks, võtab komisjon vastu otsuse, millega kuulutatakse pakkumus nõuetele mittevastavaks. Kõnealusel otsuses palub komisjon ka avaliku sektori või võrgustikusektori hankijal võtta vastu otsus sellise nõuetele mittevastava pakkumuse või osalemistaotluse tagasilükkamise kohta.

5. Käesoleva artikli kohane kohustus teatada välisriigi rahalistest toetustest kehtib ettevõtjate, direktiivi 2014/23/EL artikli 26 lõikes 2, direktiivi 2014/24/EL artikli 19 lõikes 2 ning direktiivi 2014/25/EL artikli 37 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühmade suhtes, samuti peamiste alltöövõtjate ja peamiste tarnijate suhtes, kes on täieliku teatise või deklaratsiooni või ajakohastatud teatise või deklaratsiooni esitamise ajal teada. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse alltöövõtjat või tarnijat peamisena, kui tema osalemine tagab lepingu täitmise põhielemendid ning igal juhul siis, kui tema rahaline osalus ületab 20 % esitatud pakkumuse maksumusest.
6. Ettevõtjate rühmade, peamiste alltöövõtjate ja peamiste tarnijate nimel tagab teatise või deklaratsiooni esitamise peatöövõtja direktiivide 2014/24/EL ja 2014/25/EL tähenduses või põhikontsessioonäär direktiivi 2014/23/EL tähenduses. Artikli 33 kohaldamisel vastutab peatöövõtja või põhikontsessioonäär üksnes tema enda välisriigi rahaliste toetustega seotud andmete õigsuse eest.

7. Kui avaliku sektori või võrgustikusektori hankija kahtlustab deklaratsiooni esitamisest hoolimata pakkumuste läbivaatamisel välisriigi subsidiumide olemasolu, teatab ta nendest kahtlustest viivitamata komisjonile. Ilma et see piiraks direktiivides 2014/24/EL ja 2014/25/EL sätestatud avaliku sektori või võrgustikusektori hankijate õigust kontrollida, kas pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, ei hinda avaliku sektori või võrgustikusektori hankija, kas pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, kui selline hindamine algatatakse üksnes välisriigi subsidiumide võimaliku olemasolu kahtluse korral. Kui komisjon jõuab järeldusele, et ei ole tehtud käesoleva määruse tähenduses põhjendamatult soodsat pakkumust, teavitab ta sellest asjaomast avaliku sektori või võrgustikusektori hankijat. Teised juriidilised või füüsilised isikud võivad esitada komisjonile mis tahes teavet siseturgu moonutavate välisriigi subsidiumide kohta ja võivad teatada kahtlustest, et tõenäoliselt on esitatud ebaõige deklaratsioon.

8. Ilma et see piiraks komisjoni võimalust algatada *ex officio* menetlus, võib komisjon, kui tal on kahtlus, et ettevõtja võis olla saanud välisriigi subsidiume kolme aasta jooksul enne pakkumuse või riigihanke menetluses osalemise taotluse esitamist, nõuda enne lepingu sõlmimist teatise esitamist kõnealusele ettevõtjale kolmandate riikide poolt mis tahes riigihanke menetluses antud välisriigi rahaliste toetuste kohta, mis ei kuulu artikli 28 lõike 1 alusel teatamisele või mis kuuluvad artikli 30 lõike 4 kohaldamisalasse. Kui komisjon on nõudnud sellise rahalise toetuse kohta teatise esitamist, käsitatakse rahalist toetust riigihanke menetluses teatamisele kuuluva välisriigi rahalise toetusena ning selle suhtes kohaldatakse 4. peatüki sätteid.

Artikkel 30

Riigihanke menetluses teatatud rahaliste toetuste esialgse läbivaatamise ja põhjaliku uurimise suhtes kohaldatavad menetlusnormid

1. Riigihanke menetluses teatatud rahaliste toetuste suhtes kohaldatakse artiklit 10, artikli 11 lõikeid 1, 3 ja 4 ning artikleid 13, 14, 15, 16, 18 ja 23.

2. Komisjon korraldab esialgse läbivaatamise hiljemalt 20 tööpäeva jooksul pärast täieliku teatise saamist. Igakülgsetel põhjendatud juhtudel võib komisjon seda tähtaega ühe korra kümne tööpäeva võrra pikendada.
3. Komisjon otsustab esialgse läbivaatamise lõpuleviimiseks ettenähtud tähtaja jooksul, kas algatada põhjalik uurimine, ning teavitab sellest viivitamata asjaomast ettevõtjat ja avaliku sektori või võrgustikusektori hankijat.
4. Kui komisjon lõpetas esialgse läbivaatamise ilma otsust vastu võtmata ja saab uut teavet, mis annab alust kahtlustada, et esitatud teatis või deklaratsioon ei olnud täielik, või kui sellist teatist või deklaratsiooni komisjonile ei edastata, võib ta taotleda lisateavet vastavalt artikli 29 lõikele 4. Komisjon võib selle uue teabe põhjal algatada uuesti esialgse läbivaatamise. Kui esialgne läbivaatamine algatatakse käesoleva peatüki alusel ja ilma et see piiraks võimalust algatada vajaduse korral 2. peatüki kohane esialgne läbivaatamine, on esialgse läbivaatamise kestuse kindlaksmääramisel alguspunktiks uue teatise või deklaratsiooni kättesaamine komisjoni poolt.
5. Komisjon võib võtta vastu otsuse põhjaliku uurimise lõpetamise kohta hiljemalt 110 tööpäeva jooksul pärast täieliku teatise kättesaamist. Seda ajavahemikku võib pikendada üks kord 20 tööpäeva võrra pärast konsulteerimist avaliku sektori või võrgustikusektori hankijaga ning igakülgsetel põhjendatud erandjuhtudel, sealhulgas lõikes 6 osutatud uurimiste korral või artikli 16 lõike 1 punktides a ja b osutatud juhtudel.

6. Erandina lõikest 2, kui riigihanke menetlus on mitmeetapiline, vaatab komisjon koos osalemistaotlusega esitatud täieliku teatise läbi 20 tööpäeva jooksul pärast kõnealuse teatise saamist, ilma esialgset läbivaatamist lõpetamata või põhjaliku uurimise algatamise otsust tegemata. Pärast 20 tööpäeva pikkuse tähtaja möödumist peatatakse esialgne läbivaatamine kuni lõpliku pakkumuse esitamiseni või piiratud hankemenetluse korral pakkumuse esitamiseni. Kui täielikku ajakohastatud teatist sisaldav pakkumus või lõplik pakkumus on esitatud, jätkatakse esialgset läbivaatamist ja komisjonil on selle lõpuleviimiseks aega 20 tööpäeva, võttes arvesse mis tahes lisateavet. Komisjon võtab vastu otsuse järgneva põhjaliku uurimise lõpetamise kohta 90 tööpäeva jooksul pärast täieliku ajakohastatud teatise esitamist.

Artikkel 31

Komisjoni otsused

1. Kui komisjon leiab pärast põhjalikku uurimist, et ettevõtja saab siseturgu moonutavat välisriigi subsidiumi vastavalt artiklitele 4, 5 ja 6, ja kui asjaomane ettevõtja pakub välja kohustused, mis kõrvaldavad täielikult ja tulemuslikult siseturu moonutused, võtab ta artikli 11 lõike 3 alusel vastu kohustuste võtmise otsuse vormis rakendusakti. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

2. Kui asjaomane ettevõtja ei paku kohustusi või kui komisjon leiab, et lõikes 1 osutatud kohustused ei ole asjakohased ega piisavad moonutuste täielikuks ja tulemuslikuks kõrvaldamiseks, võtab komisjon vastu otsuse vormis rakendusakti, millega keelatakse lepingu sõlmimine asjaomase ettevõtjaga (edaspidi „otsus, millega keelatakse lepingu sõlmimine“). Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Selle otsuse järel lükkab avaliku sektori või võrgustikusektori hankija pakkumuse tagasi.
3. Kui komisjon ei leia pärast põhjalikku uurimist, et ettevõtja saab siseturgu moonutavat välisriigi subsidiumi, võtab ta vastu artikli 11 lõike 4 kohase otsuse vormis rakendusakti. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.
4. Artikli 6 kohane hindamine ei tohi viia ettevõtja esitatud pakkumuse või lõpliku pakkumuse muutmiseni, nii et see oleks vastuolus liidu õigusega.

Artikkel 32

Pakkumuste hindamine riigihanke menetluses, mis hõlmab teatamist ja lepingu sõlmimise peatamist

1. Esialgse läbivaatamise ja põhjaliku uurimise ajal võivad riigihanke menetluse kõik menetlusetapid jätkuda, välja arvatud lepingu sõlmimine.

2. Kui komisjon otsustab artikli 30 lõike 3 alusel alustada põhjalikku uurimist, ei sõlmita lepingut artikli 29 kohase teatise esitanud ettevõtjaga enne, kui komisjon teeb artikli 31 lõike 3 kohase otsuse või möödub artikli 30 lõikes 5 või 6 sätestatud tähtaeg. Kui komisjon ei ole kohaldatava tähtaja jooksul otsust vastu võtnud, võib lepingu sõlmida ükskõik millise ettevõtjaga, sealhulgas teatise esitanud ettevõtjaga.
3. Kui avaliku sektori või võrgustikusektori hankija leiab, et majanduslikult soodsaima pakkumuse esitas ettevõtja, kes esitas deklaratsiooni artikli 29 tähenduses, ja kui komisjon ei ole algatanud läbivaatamist kooskõlas artikli 29 lõikega 8 või artikli 30 lõikega 3 või 4, võib sellise pakkumuse esitanud ettevõtjaga sõlmida lepingu enne, kui komisjon teeb ühe artiklis 31 osutatud otsustest, enne artikli 30 lõikes 2, 5 või 6 sätestatud tähtaja möödumist või enne, kui komisjon teeb ühe artiklis 31 osutatud otsustest muude uurimisel olevate pakkumuste kohta.
4. Kui komisjon teeb avaliku sektori või võrgustikusektori hankija poolt majanduslikult soodsaimaks peetava pakkumuse kohta artikli 31 lõike 2 kohase otsuse, võib lepingu sõlmida ettevõtjaga, kelle kohta ei ole tehtud artikli 31 lõike 2 kohast otsust ja kes on esitanud paremuselt järgmise pakkumuse.
5. Kui komisjon teeb otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 1 või 3, võib lepingu sõlmida majanduslikult soodsaima pakkumuse esitanud ettevõtjaga, sealhulgas ettevõtjaga, kes on esitanud artikli 29 kohase teatise.

6. Avaliku sektori või võrgustikusektori hankija teavitab komisjoni põhjendamatu viivitusest igast otsusest, mis käsitleb riigihanke menetluse tühistamist, asjaomase ettevõtja pakkumuse või osalemistaotluse tagasilükkamist, uue pakkumuse esitamist asjaomase ettevõtja poolt või lepingu sõlmimist.
7. Kõigi riigihanke menetlustes osalevate ettevõtjate puhul järgitakse riigihanke menetlusi reguleerivaid põhimõtteid, sealhulgas proportsionaalsuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, läbipaistvuse ja konkurentsi põhimõtet. Välisriigi subsidiumide käesoleva määruse kohase uurimise tulemusel ei tohi avaliku sektori või võrgustikusektori hankijad kohelda asjaomaseid ettevõtjaid viisil, mis on vastuolus nimetatud põhimõtetega. Keskkonna-, sotsiaal- ja tööõnõudeid kohaldatakse ettevõtjate suhtes kooskõlas direktiividega 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL või muu liidu õigusega.
8. Käesolevas peatükis osutatud tähtajad hakkavad kulgema kas teatise kättesaamisele või asjakohase komisjoni otsuse vastuvõtmisele järgnevast tööpäevast.

Artikkel 33

Riigihanke menetluse raames antava rahalise toetuse suhtes kohaldatavad trahvid ja sunniraha

1. Komisjon võib määrata trahve või sunniraha, nagu on sätestatud artiklis 17.

2. Komisjon võib oma otsusega määrata asjaomastele ettevõtjatele ka trahve, mis ei ületa 1 % nende eelmise majandusaasta kogukäibest, kui kõnealused ettevõtjad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu esitavad ebaõiget või eksitavat teavet artikli 29 kohases teatises või deklaratsioonis või selle lisas.
3. Komisjon võib oma otsusega määrata asjaomastele ettevõtjatele trahve, mis ei ületa 10 % nende eelmise majandusaasta kogukäibest, kui kõnealused ettevõtjad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:
 - a) ei teata artikli 29 kohaselt riigihanke menetluse jooksul välisriigi rahalistest toetustest;
 - b) on hoidnud kõrvale või püüdnud hoida kõrvale artikli 39 lõikes 1 osutatud teatamisnõuetest.

5. peatükk

Üldised menetlussätted

Artikkel 34

Seosed menetluste vahel

1. Koondumise raames artikli 21 kohaselt või riigihanke raames artikli 29 kohaselt teatatud rahaline toetus võib olla käesoleva määruse alusel asjakohane ja seda võidakse hinnata seoses muu majandustegevusega.
2. Konkreetse majandustegevuse puhul *ex officio* menetluse raames artikli 10 või 11 kohaselt hinnatud rahaline toetus võib olla käesoleva määruse alusel asjakohane ja seda võidakse hinnata seoses muu majandustegevusega.

Artikkel 35

Teabe edastamine

1. Kui liikmesriik leiab, et võimalik on välisriigi subsiidiumi olemasolu ja see võib moonutada siseturgu, edastab ta sellekohase teabe komisjonile. Komisjon võib kõnealuse teabe põhjal otsustada alustada esialgset läbivaatamist vastavalt artiklile 10 või taotleda teavitamist vastavalt artikli 21 lõikele 5 või artikli 29 lõikele 8.

2. Füüsiline või juriidiline isik või ühendus võib edastada komisjonile teavet, mis tal on välisriigi subsidiumide kohta, mis võivad moonutada siseturgu. Komisjon võib kõnealuse teabe põhjal otsustada alustada esialgset läbivaatamist vastavalt artiklile 10 või taotleda teatamist vastavalt artikli 21 lõikele 5 või artikli 29 lõikele 8.
3. Komisjon teeb liikmesriikidele ja asjaomastele avaliku sektori hankijatele või võrgustikusektori hankijatele spetsiaalses elektroonilises andmebaasis kättesaadavaks kõigi käesoleva määruse alusel vastu võetud otsuste mittekonfidentsiaalse versiooni.

Artikkel 36

Turuolukorra uurimine

1. Kui komisjonile kättesaadav teave annab alust põhjendatud kahtluseks, et välisriigi subsidiumid, mida antakse konkreetses sektoris, konkreetset liiki majandustegevuse jaoks või mis põhinevad teataval toetusvahendil, võivad siseturgu moonutada, võib komisjon korraldada asjakohastes küsimustes turuolukorra uurimise seoses konkreetse sektori, konkreetse majandustegevuse liigi või asjaomase toetusvahendi kasutamisega. Turuolukorra uurimise käigus võib komisjon nõuda asjaomastelt ettevõtjatelt või ettevõtjate ühendustelt vajaliku teabe esitamist ja teha vajalikke kontrollid. Komisjon võib nõuda teabe esitamist ka liikmesriikidelt või asjaomaselt kolmandalt riigilt.
2. Kui see on asjakohane, avaldab komisjon oma aruande konkreetsete sektorite, konkreetsete majandustegevuse liikide või konkreetsete toetusvahendite turuolukorra uurimise tulemuste kohta ning küsib selgitusi.

3. Komisjon võib selliste turuolukorra uurimiste käigus saadud teavet kasutada käesoleva määruse kohaste menetluste raames.
4. Turuolukorra uurimisel kohaldatakse artikleid 13, 14, 15 ja 17.

Artikkel 37

Dialoog kolmandate riikidega

1. Kui komisjon kahtlustab artikli 36 kohase turuolukorra uurimise tulemusel korduvate siseturgu moonutavate välisriigi subsidiumide olemasolu või kui mitme käesoleva määruse alusel tehtud täitemeetmega tuvastatakse siseturgu moonutavad välisriigi subsidiumid, mida on andnud üks ja seesama kolmas riik, võib komisjon alustada kõnealuse kolmanda riigiga dialoogi, et uurida võimalusi subsidiumide andmise lõpetamiseks või nende muutmiseks, et kõrvaldada nende siseturgu moonutav mõju. Komisjon teavitab asjaomasest arengust Euroopa Parlamenti ja nõukogu.
2. Kõnealune dialoog kolmandate riikidega ei takista komisjonil võtta käesoleva määruse kohaseid meetmeid. Sellise dialoogi raames ei käsitleta käesoleva määruse kohaselt vastu võetud üksikmeetmeid.

Artikkel 38
Aegumistähtjad

1. Artiklite 10 ja 11 kohased komisjoni volitused aeguvad kümne aasta möödumisel ning aegumistähtaeg hakkab kulgema ettevõtjale välisriigi subsideidumi andmise päevast. Kui komisjon võtab välisriigi subsideidumi suhtes artikli 10, 13, 14 või 15 alusel meetme, katkestab see kõnealuse aegumistähtaja kulgemise. Kümneaastast aegumistähtaega hakatakse pärast iga katkestust uuesti arvestama.

2. Komisjonil on õigus määrata trahve või sunniraha artiklite 17, 26 ja 33 alusel kolme aasta jooksul alates päevast, mil toimus artiklis 17, 26 või 33 osutatud rikkumine. Jätkuvate või korduvate rikkumiste puhul hakkab aegumistähtaeg kulgema rikkumise lõppemise päevast. Kui komisjon võtab meetmeid seoses artiklis 17, 26 või 33 osutatud rikkumisega, katkestab see trahvide või sunniraha määramise aegumistähtaja kulgemise. Kolmeaastast aegumistähtaega hakatakse pärast iga katkestust uuesti arvestama.

3. Komisjoni õigus rakendada otsuseid, millega määratakse trahve või sunniraha artiklite 17, 26 ja 33 alusel aegub viie aasta jooksul ning see aegumistähtaeg hakkab kulgema trahvi või sunniraha määramise otsuse tegemise päevast. Kui komisjon või komisjoni taotlusel tegutsev liikmesriik võtab meetmeid trahvi või sunniraha täitmisele pööramiseks, katkestab see aegumistähtaega kulgemise. Viieaastast aegumistähtaega hakatakse pärast iga katkestust uuesti arvestama.
4. Aegumistähtaeg lõpeb hiljemalt päeval, mil on möödunud kahekordne aegumistähtaeg ja komisjon ei ole:
 - a) käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud juhtudel teinud artikli 10 või 11 kohast otsust või
 - b) käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud olukorras määranud trahvi või sunniraha.
5. Tähtaja kulg peatub ajaks, mil komisjoni otsus on arutusel Euroopa Liidu Kohtus.

Artikkel 39

Kõrvalehoidmise vältimine

1. Ettevõtja ei tohi korraldada finantstehinguid või lepinguid selleks, et hoida kõrvale artikli 21 lõigetes 1 ja 5 ning artikli 29 lõigetes 1, 5 ja 8 sätestatud teatamisnõuetest.

2. Kui komisjon kahtlustab, et ettevõtja on tegelenud või tegeleb lõikes 1 osutatud tegevusega, võib ta nõuda selliselt ettevõtjalt igasugust teavet, mida komisjon peab vajalikuks, et teha kindlaks, kas ettevõtja on tegelenud või tegeleb lõikes 1 osutatud tegevusega, ning võib algetada läbivaatamise vastavalt artikli 21 lõikele 4 või artikli 30 lõikele 4.

Artikkel 40

Otsuste avaldamine

1. Komisjon avaldab kokkuvõtliku teadaande artikli 10 lõike 3 punkti a kohaselt vastu võetud otsuste kohta, võimaldades igal füüsilisel või juriidilisel isikul, liikmesriigil või välisriigi subsidiiumi andnud kolmandal riigil oma arvamust väljendada.
2. Komisjon avaldab artikli 11 lõigete 2, 3 ja 4, artikli 25 lõigete 3 ja 6 ning artikli 31 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt vastu võetud otsused *Euroopa Liidu Teatajas*.
3. Kokkuvõtlike teadaannete ja otsuste avaldamisel võtab komisjon igakülgse arvesse ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladust ja muud konfidentsiaalset teavet.

Artikkel 41
Otsuste adressaadid

1. Komisjon teatab otsusest viivitamata ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele ja annab kõnealusele ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele võimaluse anda komisjonile teada, millist otsuses sisalduvat teavet ta peab konfidentsiaalseks.
2. Komisjon teatab asjaomasele avaliku sektori hankijale või võrgustikusektori hankijale artikli 31 lõigete 1 ja 3 kohaselt vastu võetud otsusest, mis on adresseeritud riigihanke menetluses osalevale ettevõtjale.
3. Artikli 29 lõike 4 ja artikli 31 lõike 2 kohaselt vastu võetud otsused adresseeritakse asjaomasele avaliku sektori hankijale või võrgustikusektori hankijale. Komisjon esitab ettevõtjale, kellega lepingu sõlmimine on keelatud, sellise otsuse koopia.

Artikkel 42
Avalikustamine ja kaitseõigus

1. Enne artikli 11, 12, 17, 18, artikli 25 lõike 3, artikli 26, 31 või 33 kohase otsuse vastuvõtmist annab komisjon uurimise all olevale ettevõtjale võimaluse esitada oma märkused põhjuste kohta, mille alusel komisjon kavatseb oma otsuse teha.

2. Erandina lõikest 1 võib artikli 12 kohaselt vastu võtta esialgse otsuse, ilma et uurimise all olevale ettevõtjale antakse eelnevalt võimalus esitada oma märkused, tingimusel et komisjon annab talle selleks võimaluse võimalikult kiiresti pärast otsuse tegemist.
3. Komisjon lähtub oma otsuse tegemisel ainult põhjustest, mille kohta asjaomased ettevõtjad on saanud esitada oma märkused.
4. Selleks et uurimise all olev ettevõtja saaks kasutada oma lõike 1 kohast õigust, on tal õigus saada juurdepääs komisjoni toimikule. Toimikule juurdepääsu õigus ei hõlma juurdepääsu konfidentsiaalsele teabele ega komisjoni või liikmesriikide sisekasutuseks mõeldud dokumentidele ning eelkõige komisjoni ja liikmesriikide vahelisele kirjavahetusele.

Toimikule juurdepääsu õiguse puhul võetakse arvesse ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi ja muud konfidentsiaalset teavet. Komisjon võib paluda uurimise all oleval ettevõtjal ja komisjonile teavet esitanud ettevõtjatel või ettevõtjate ühendustel leppida kokku kõnealuse teabe avalikustamise tingimused. Kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused ei jõua kokkuleppele, on komisjonil õigus kehtestada teabe avalikustamise tingimused.

Ükski käesoleva lõike säte ei takista komisjonil kasutada ja vajalikul määral avaldada teavet, mis tõendab siseturgu moonutava välisriigi subsiidiumi olemasolu.

Artikkel 43

Ametisaladus ja konfidentsiaalsus

1. Kui teabe esitajaga ei ole kokku lepitud teisiti, kasutatakse käesoleva määruse kohaselt saadud teavet ainult sel eesmärgil, milleks seda koguti.
2. Liikmesriigid ja komisjon, nende ametnikud ja teised nende järelevalve all töötavad isikud tagavad käesoleva määruse kohaldamisel saadud konfidentsiaalse teabe kaitse kooskõlas asjakohaste kohaldatavate normidega. Seetõttu ei avalikusta nad käesoleva määruse kohaselt saadud teavet, mille suhtes kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus.
3. Lõiked 1 ja 2 ei takista avaldamast statistikat ja aruandeid, mis ei sisalda teavet, mis võimaldaks kindlaks teha konkreetseid ettevõtjaid või ettevõtjate ühendusi.
4. Käesoleva määruse alusel edastatud teabe avalikustamine ei piira liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve.

6. peatükk

Seos muude õigusaktidega

Artikkel 44

Seos muude õigusaktidega

1. Käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 101, 102, 106, 107 ja 108 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003¹ ja määruse (EÜ) nr 139/2004 kohaldamist.
2. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1037² kohaldamist.
3. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira nõukogu määruse (EL) 2019/452 kohaldamist.
4. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/1031³ kohaldamist.

¹ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1037 kaitse kohta subsideeritud impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed (ELT L 176, 30.6.2016, lk 55).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1031 kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihanke- ja kontsessiooniturgudele ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanke- ja kontsessiooniturgudele (rahvusvaheliste hangete instrument) (ELT L 173, 30.6.2022, lk 1).

5. Käesolev määrus on määruse (EL) 2016/1035 suhtes ülimuslik, kuni nimetatud määrus muutub kohaldatavaks vastavalt selle artiklile 18. Kui pärast seda kuupäeva kuulub välisriigi subsidium nii määruse (EL) 2016/1035 kui ka käesoleva määruse kohaldamisalasse, on ülimuslik määrus (EL) 2016/1035. Määruse (EL) 2016/1035 suhtes on ülimuslikud aga käesoleva määruse riigihankeid ja koondumisi käsitlevad sätted.
6. Käesolev määrus on määruse (EMÜ) nr 4057/86 suhtes ülimuslik.
7. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira määruse (EL) 2019/712 kohaldamist. Käesoleva määruse artiklis 20 kindlaks määratud koondumiste suhtes, mis hõlmavad lennuettevõtjaid, kohaldatakse käesoleva määruse 3. peatüki sätteid. Riigihanke menetluste suhtes, mis hõlmavad lennuettevõtjaid, kohaldatakse käesoleva määruse 4. peatüki sätteid.
8. Käesolevat määrust tõlgendatakse kooskõlas direktiividega 2009/81/EÜ, 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL ning nõukogu direktiividega 89/665/EMÜ¹ ja 92/13/EMÜ².

¹ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

² Nõukogu 25. veebruari 1992. aasta direktiiv 92/13/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, lk 14).

9. Käesolev määrus ei takista liidul kasutamast enda õigusi või täitmast enda kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest. Käesoleva määruse kohast uurimist ei korraldata ega meetmeid ei võeta ega rakendata juhul, kui selline uurimine või sellised meetmed oleksid vastuolus liidu kohustustega, mis tulenevad tema poolt sõlmitud asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest. Eelkõige ei võeta käesoleva määruse alusel meetet, mis kujutaks endast erimeedet subsiidiumi vastu subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu artikli 32.1 tähenduses, mille on andnud Maailma Kaubandusorganisatsiooni liikmeks olev kolmas riik.

7. peatükk

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 45

Läbivaatamine Euroopa Kohtus

ELi toimimise lepingu artikli 261 kohaselt on Euroopa Liidu Kohtul piiramatu pädevus vaadata läbi otsused, millega komisjon on määranud trahve või sunniraha. Ta võib määratud trahvi või sunniraha tühistada, seda vähendada või suurendada.

Artikkel 46

Suunised

1. Komisjon avaldab hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] suunised, mida ta seejärel korrapäraselt ajakohastab, ning mis käsitlevad järgmisi aspekte:
 - a) artikli 4 lõike 1 kohase moonutuse olemasolu kindlakstegemise kriteeriumide kohaldamine;
 - b) tasakaalu hindamine vastavalt artiklile 6;
 - c) komisjoni õiguse kohaldamine taotleda vastavalt artikli 21 lõikele 5 eelnevat teatamist koondumisest või vastavalt artikli 29 lõikele 8 välisriigi rahalisest toetusest, mida on saanud riigihanke menetluses osalev ettevõtja, ning
 - d) moonutuse hindamine riigihanke menetluses vastavalt artiklile 27.
2. Enne lõikes 1 osutatud suuniste esitamist konsulteerib komisjon asjakohaselt sidusrühmade ja liikmesriikidega. Suunised põhinevad käesoleva määruse rakendamisel ja täitmise tagamisel saadud kogemusel.

Artikkel 47
Rakendusaktid

1. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, mis käsitlevad järgmist:
 - a) artikli 21 kohaste koondumisi käsitlevate teatiste vorm, sisu ja menetluslikud üksikasjad, sealhulgas võimalik lihtsustatud menetlus, võttes täiel määral arvesse eesmärki piirata teatist esitavate osaliste halduskoormust vastavalt käesoleva määruse artiklile 21 ja määruse (EÜ) nr 139/2004 artiklile 4;
 - b) riigihanke menetluses artikli 29 kohaste välisriigi rahalist toetust käsitlevate teatiste ja välisriigi rahalise toetuse puudumist käsitlevate deklaratsioonide vorm, sisu ja menetluslikud üksikasjad, sealhulgas võimalik lihtsustatud menetlus;
 - c) artikli 13 lõike 7, artikli 14 lõike 2 punkti c ja artikli 15 kohaste suuliste ütluste menetluslikud üksikasjad;
 - d) üksikasjad avalikustamise kohta vastavalt artiklile 42 ja ametisaladuse kohta vastavalt artiklile 43;
 - e) läbipaistvusnõuete vorm, sisu ja menetluslikud üksikasjad;
 - f) üksikasjalikud normid tähtaegade arvutamiseks;

- g) artiklite 25 ja 31 alusel tehtavate kohustusi käsitlevate ettepanekute menetluslikud üksikasjad ja tähtjad;
 - h) üksikasjalikud normid artiklites 29–32 osutatud menetlusetappide kohta, mis käsitlevad riigihanke menetlustega seotud uurimisi.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.
 3. Enne lõike 1 kohaste meetmete vastuvõtmist avalikustab komisjon meetme eelnõu ja palub esitada märkused tähtaja jooksul. Kõnealuse tähtaja määrab komisjon ning see ei tohi olla lühem kui neli nädalat.
 4. Esimesed lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu hiljemalt ... [käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev].

Artikkel 48

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 49
Delegeeritud õigusaktid

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 50 vastu delegeeritud õigusakt, et vajaduse korral muuta artikli 20 lõike 3 punktis a sätestatud koondumistest teatamise künnist, suurendades künnist kuni 20 % võrra või vähendades seda kuni 20 % võrra, pärast seda kui ta on:
 - a) hinnanud kõnealust künnist lähtuvalt oma käesoleva määruse rakendamisel ja täitmise tagamisel saadud kogemusest ning
 - b) teinud kindlaks vajaduse seda künnist muuta, selleks et:
 - i) tagada, et 3. peatükis sätestatud teatamiskord võimaldab täpselt kindlaks teha siseturgu moonutavad välisriigi subsidiumid;
 - ii) tagada komisjoni ja asjaomaste ettevõtjate jaoks mõistlik halduskoormus ning
 - iii) suurendada käesoleva määruse kohaldamise tõhusust.

2. Selleks et hinnata teavitamise künnise muutmise vajadust vastavalt lõikele 1, viib komisjon läbi hindamise kindlaksmääratud ajavahemiku kohta, mis ei tohi olla lühem kui kaks aastat, võttes aluseks eelkõige järgmised objektiivsed kriteeriumid:
- a) selliste artikli 21 lõike 1 kohaste teadete osakaal, mille puhul komisjon lõpetas esialgse läbivaatamise vastavalt artikli 10 lõikele 4 või võttis vastu vastuväidete puudumise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile b;
 - b) selliste artikli 21 lõike 1 kohaste teadete osakaal, mille puhul komisjon võttis vastu koondumise keelamise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile c või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile a;
 - c) selliste artikli 21 lõike 5 kohaste teadete osakaal, mille puhul komisjon võttis vastu koondumise keelamise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile c või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile a;
 - d) selliste artikli 9 kohaselt toimunud *ex officio* läbivaatamiste osakaal koondumiste puhul, mis ei ole teatamisele kuuluvad koondumised artikli 20 tähenduses, mille puhul võeti kas tasakaalustavate meetmete otsus vastavalt artikli 11 lõikele 2 või kohustuste võtmise otsus vastavalt artikli 11 lõikele 3;

- e) artikli 20 lõike 3 punktis a sätestatud künnise ja nimetatud künnist ületava keskmise kogukäibe võrdlus juhtudel, mille puhul võeti kas koondumise keelamise otsus vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile c või kohustuste võtmise otsus vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile a;
 - f) artikli 21 lõike 1 kohaste teadete arv ja kõnealuse arvu muutumine.
3. Artikli 20 lõike 3 punktis a sätestatud künniste tõstmiseks peab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud hindamine näitama, et:
- a) suur osa koondumise keelamise otsustest vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile c või kohustuste võtmise otsustest vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile a käsitlevad juhtumeid, kus artikli 20 lõike 3 punktis a osutatud künnist ületav kogukäive ületas oluliselt kõnealust künnist, või
 - b) suure osa artikli 21 lõike 1 kohaste teadete puhul lõpetas komisjon esialgse läbivaatamise vastavalt artikli 10 lõikele 4 või võttis vastu vastuväidete puudumise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile b.
4. Artikli 20 lõike 3 punktis a sätestatud künniste langetamiseks peab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud hindamine näitama, et:
- a) suure osa artikli 21 lõike 5 kohaste teadete puhul võttis komisjon vastu koondumise keelamise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile c või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 25 lõike 3 punktile a või

- b) suure osa välisriigi subsidiumide *ex officio* läbivaatamise puhul, mis käsitlesid koondumisi, mis ei kuulu teatamisele artikli 20 tähenduses, võttis komisjon vastu tasakaalustavate meetmete otsuse vastavalt artikli 11 lõikele 2 või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 11 lõikele 3.
5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 50 vastu delegeeritud õigusakt, et vajaduse korral muuta riigihangete puhul artikli 28 lõike 1 punktis a ja artikli 28 lõikes 2 sätestatud teatamiskünniseid, suurendades neid kuni 20 % võrra või vähendades neid kuni 20 % võrra, pärast seda kui ta on:
- a) hinnanud neid künniseid lähtuvalt oma käesoleva määruse rakendamisel ja täitmise tagamisel saadud kogemusest ning
 - b) teinud kindlaks vajaduse neid künniseid muuta, selleks et:
 - i) tagada, et 4. peatükis sätestatud teatamiskord võimaldab täpselt kindlaks teha siseturgu moonutavad välisriigi subsidiumid;
 - ii) tagada komisjoni ja asjaomaste ettevõtjate jaoks mõistlik halduskoormus ning
 - iii) suurendada käesoleva määruse kohaldamise tõhusust.

6. Selleks et hinnata teatamiskünniste muutmise vajadust vastavalt lõikele 5, viib komisjon läbi hindamise, mis hõlmab kindlaksmääratud ajavahemikku, mis ei tohi olla lühem kui kaks aastat, võttes aluseks eelkõige järgmised objektiivsed kriteeriumid:
- a) selliste artikli 29 lõike 1 kohaste teadete osakaal, mille puhul komisjon lõpetas esialgse läbivaatamise vastavalt artikli 10 lõikele 4 või võttis vastu vastuväidete puudumise otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 3;
 - b) selliste artikli 29 lõike 1 kohaste teadete osakaal, mille puhul komisjon võttis vastu lepingu sõlmimist keelava otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 2 või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 1;
 - c) selliste artikli 29 lõike 8 kohaste teadete osakaal, mille puhul komisjon võttis vastu lepingu sõlmimist keelava otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 2 või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 1;
 - d) artikli 8 kohaselt toimunud *ex officio* läbivaatamiste tulemusel vastu võetud otsuste arv, mis sisaldavad artikli 11 lõike 2 kohaseid tasakaalustavaid meetmeid ja artikli 11 lõike 3 kohast kohustuste võtmist ning käsitlevad riigihanke menetluses välisriigi rahalist toetust, mis ei ole teatamisele kuuluv toetus artikli 28 lõike 1 tähenduses või kuulub artikli 30 lõike 4 kohaldamisalasse, selliste *ex officio* läbivaatamiste koguarvust;

- e) artikli 28 lõike 1 punktis a ja artikli 28 lõikes 2 sätestatud vastavate künniste võrdlus lepingute keskmise hinnangulise maksumusega või hanke osade keskmise maksumusega juhtudel, mille puhul võeti lepingu sõlmimist keelav otsus vastavalt artikli 31 lõikele 2 või kohustuste võtmise otsus vastavalt artikli 31 lõikele 1;
- f) artikli 29 lõike 1 kohaste teadete arv ja kõnealuse arvu muutumine.

7. Teatamiskünniste tõstmiseks peab lõikes 6 osutatud hindamine näitama, et:

- a) suur osa lepingu sõlmimist keelavatest otsustest vastavalt artikli 31 lõikele 2 ja kohustuste võtmise otsustest vastavalt artikli 31 lõikele 1 puudutasid juhtumeid, kus artikli 28 lõike 1 punktis a osutatud künnist ületavate lepingute hinnanguline maksumus või artikli 28 lõikes 2 osutatud hanke osade kohaldatud maksumus ületas oluliselt artikli 28 lõike 1 punktis a ja artikli 28 lõikes 2 sätestatud vastavaid künniseid, või
- b) suure osa artikli 29 lõike 1 kohaste teadete puhul lõpetas komisjon esialgse läbivaatamise vastavalt artikli 10 lõikele 4 või võttis vastu vastuväidete puudumise otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 3.

8. Künniste tõstmiseks peab lõikes 6 osutatud hindamine näitama, et:
- a) suure osa artikli 29 lõike 8 kohaste teadete puhul võttis komisjon vastu kas kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 1 või lepingu sõlmimist keelava otsuse vastavalt artikli 31 lõikele 2, või
 - b) suure osa välisriigi subsidiumide *ex officio* läbivaatamise puhul, mis käsitlesid välisriigi rahalist toetust riigihanke menetluses, mis ei ole teatamisele kuuluv toetus artikli 28 lõike 1 tähenduses või kuuluvad artikli 30 lõike 4 kohaldamisalasse, võttis komisjon vastu tasakaalustavate meetmete otsuse vastavalt artikli 11 lõikele 2 või kohustuste võtmise otsuse vastavalt artikli 11 lõikele 3.
9. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 50 vastu delegeeritud õigusakte, et lühendada esialgse läbivaatamise ja põhjaliku uurimise tähtaegu, mis teatatud koondumise puhul on sätestatud artikli 25 lõigetes 2 ja 4 ning riigihanke menetluse käigus teatatud rahalise toetuse puhul artikli 30 lõigetes 2, 5 ja 6. Komisjon võib sellised delegeeritud õigusaktid vastu võtta artikli 25 lõigetes 2 ja 4 ning artikli 30 lõigetes 2, 5 ja 6 sätestatud tähtaegade lühendamiseks, kui komisjoni praktika käesoleva määruse kohaldamisel näitab, et komisjon suudab hindamist läbi viia lühema aja jooksul.

Artikkel 50

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 49 lõigetes 1 ja 5 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].
3. Artikli 49 lõikes 9 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 49 lõigetes 1, 5 ja 9 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

5. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
6. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
7. Artikli 49 lõigete 1, 5 ja 9 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 51

Eraldi delegeeritud õigusaktid erinevate delegeeritud volituste puhul

Iga käesoleva määruse alusel komisjonile delegeeritud volituse puhul võtab komisjon vastu eraldi delegeeritud õigusakti.

Artikkel 52

Aruandlus ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruande käesoleva määruse kohaldamise ja rakendamise kohta.
2. Hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva] ja seejärel iga kolme aasta tagant vaatab komisjon läbi oma käesoleva määruse rakendamise ja täitmise tagamise praktika, eelkõige artiklite 4, 5, 6 ja 9 kohaldamise ning artikli 20 lõikes 3 ja artikli 28 lõigetes 1 ja 2 sätestatud teatamiskünniste osas, ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, millele lisab asjakohasel juhul asjakohased seadusandlikud ettepanekud. Läbivaatamise käigus esitab komisjon aruande kolmandate riikide subsiidiumikontrolli süsteemidega seotud suundumustest rahvusvahelistes suhetes.
3. Kui komisjon peab asjakohaseks esitada koos aruandega asjakohaseid seadusandlikke ettepanekuid, võivad need ettepanekud hõlmata järgmist:
 - a) muuta artiklites 20 ja 28 sätestatud teatamiskünniseid;

- b) vabastada teatavad asjaomaste ettevõtjate kategooriad artiklite 21 ja 29 kohasest teatamiskohustusest, eriti kui komisjoni tegevus võimaldab kindlaks teha majandustegevuse, mille puhul välisriigi subsiidiumid tõenäoliselt siseturgu ei moonuta;
- c) kehtestada teatavatele majandussektoritele spetsiifilised teatamiskünnised või eri liiki riigihankelepingutele diferentseeritud künnised, eriti kui komisjoni tegevus võimaldab kindlaks teha majandustegevuse, mille puhul välisriigi subsiidiumid siseturgu tõenäolisemalt moonutavad, sealhulgas strateegiliste sektorite ja elutähtsa taristu puhul;
- d) muuta artiklites 25 ja 30 sätestatud läbivaatamise ja põhjaliku uurimise tähtaegu;
- e) tunnistada käesolev määrus kehtetuks, kui komisjon leiab, et mitmepoolsed reeglid siseturgu moonutavate välisriigi subsiidiumide käsitlemiseks on muutnud käesoleva määruse täielikult tarbetuks.

Artikkel 53

Üleminekusätted

1. Käesolevat määrust kohaldatakse välisriigi subsiidiumide suhtes, mis on antud viie aasta jooksul enne ... [käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev], kui sellised välisriigi subsiidiumid moonutavad siseturgu pärast ... [käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev].

2. Erandina lõikest 1 kohaldatakse käesolevat määrust välisriigi rahaliste toetuste suhtes, mida on antud kolme aasta jooksul enne ... [käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev], kui sellised välisriigi rahalised toetused on antud ettevõtjale, kes on seoses riigihanke menetlusega teatanud käesoleva määruse kohaselt koondumisest või rahalisest toetusest.
3. Käesolevat määrust ei kohaldata koondumiste suhtes, mille kohta sõlmiti kokkulepe, kuulutati välja avalik pakkumine või omandati aktsiate kontrollpakk enne ... [käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev].
4. Käesolevat määrust ei kohaldata enne ... [käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev] alustatud riigihanke menetluste või sõlmitud riigihankelepingute suhtes.

Artikkel 54

Jõustumine ja kohaldamise alguskuupäev

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 kohaldatakse artikleid 47 ja 48 alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] ning artikli 14 lõikeid 5, 6 ja 7 alates ... [kaksteist kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].
4. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 kohaldatakse artikleid 21 ja 29 alates ... [üheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

Käesoleva õigusakti kohta on tehtud kolm avaldust, mis on kättesaadavad *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT C ..., ..., lk ...) ja järgmisel aadressil: [ELT: palun lisada link deklaratsioonidele].